

Værfts - Magazinet

Utgitt av

Fredriksvern Værfts Venner

Nr. 1

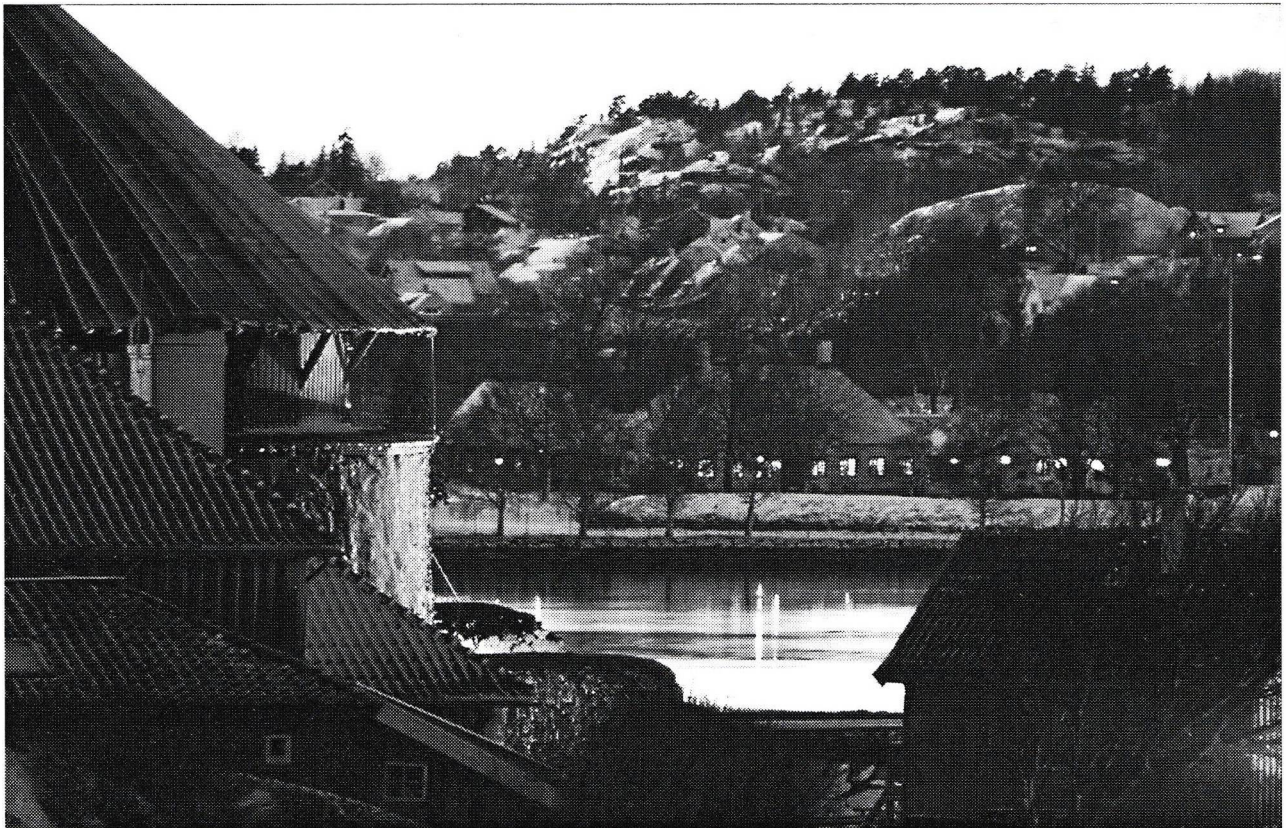
Desember 2002

1. årgang

Fredriksvern Verfts Venner

Innhold:

Fra redaksjonen	2
Formanden har ordet	3
Styrets aktiviteter	4
Galeimuseet	5
Guide kurs	6
Fredriksvern Verft kunne blitt industriområde	7
Fra "Spreng-granaten"	12
Bark: COTTICA	14
Polarskuta FRAM skulle legges til Fredriksvern Verft	16
Vaktjournal – Lager Brisen	19
Fra Larvik Morgenavis 1.12.47	27
Et gammelt brev blir oversatt	28
Oslo Illustrerte – 20.5.1933	29
En festsaften i Kommandantgarden	30

*Foto forside: Julestemning fra den gamle Vaktstua
i november 2002. Foto: Yngve Rakke*

*Foto tittelblad: Et frosset Stavern Fort med Fredriksvern Verft i
bakgrunnen. Foto Yngve Rakke*

Fra redaksjonen

Så er det her - det første nummeret av Værfts-Magazinet.

Vi håper dette nummeret vil markere starten på hva vår forening vil frembringe av lokallhistorie fra verftet, formidlet ut i et medlemsblad.

Vi oppfordrer samtidig alle som måtte ønske å bidra med stoff, bilder eller annet, om å ta kontakt med redaksjonen. Alle bidrag - stort som lite - mottas med stor takk - det er bare slik vi kan skape et medlemsblad som vi håper vil kunne bli til glede for alle.

Redaksjonen håper etter hvert å kunne bygge opp et eget arkiv bestående av arkivalia og foto - som da vil bli et grunnleggende kilde materiale for foreningen (museet), og de kommende generasjoner. Likeledes vil materialet kunne bli viktig for historikere, studenter og andre som måtte i fremtiden arbeide med vårt lokallhistoriske skattkammer som Fredriksværn Værft er.

Værfts-Magazinet vil etter planen inneholde mye stoff av den "lette" sorten.

Jeg har valgt å ikke legge for mye vekt på store fagtonge artikler, men mer tatt sikte på å formidle stoff som alle i familien

forhåpentligvis vil kunne finne interessante, og ikke minst "orke" å lese.

De områder Værfts-Magazinet i fremtiden vil omfatte, er i hovedtrekk:

Fredriksværn Værft, Citadellet (Stavern Fort), Blokkhusene, Stavern kirke, brakkene rundt parken, Rakke fort og Soldathjemmet.

Det er også mulighet for at vi noen ganger kan ta med litt annet "smått og godt" fra gamle Stavern - da særlig i form av små notiser, faksimiler og foto.

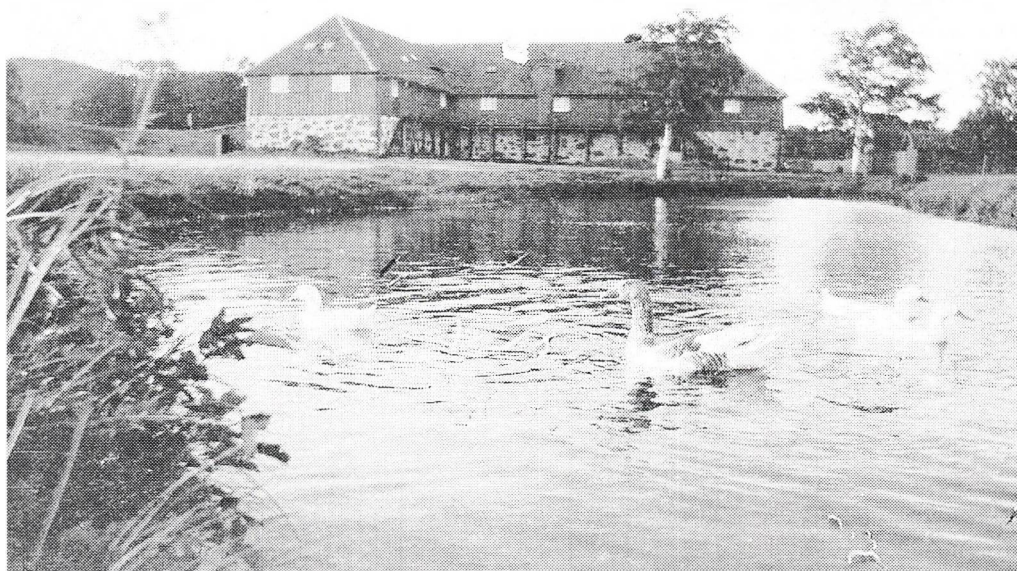
Det er sikkert mange meninger om innholdet i dette første nummeret, noe vi ser på som en utfordring - så får vi heller arbeide og justere Værfts-Magazinet videre ut i fra de eventuelle tilbakemeldinger som måtte komme på godt og ondt.

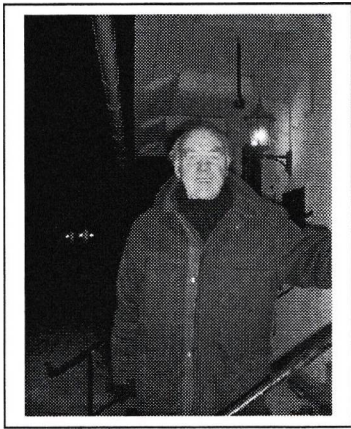
Jeg ønsker herved alle våre medlemmer og Staverns befolkning en riktig God Jul og et Godt Nytt år.

Rune Sørlic - Redaktør

Jan Egil Fjeld - Medarbeider

Yngve Rakke - Fotograf

Formanden har ordet:

Det er med stor glede at styret i Fredriksvern Verfts Venner nå kan utgi det første nummeret av Værfts Magazinet.

Denne nye publikasjonen skal først og fremst informere medlemmene om verftets historie og betydning, men virksomheten i foreningen vil også være et viktig tema i hvert nummer.

Vi oppfordrer medlemmene til å komme med innlegg i magasinet, og på den måten være med på å skape et forum for kontakt og kommunikasjon. Vi håper at leserne vil finne mye interessant og nytt stoff i magasinet og at det vil bli til hygge og nytte for riktig mange.

Vår intensjon er at Værfts Magazinet vil komme ut med fire nummer i året.

Alle medlemmer vil motta magasinet gratis.

Utgivelse av magasinet er et ledd i bestrebelsene etter å informere om "verftets betydning og historie" som det heter i formålsparagrafen. Vi tar sikte på å komme ut med noe nytt og ukjent stoff hver gang og på den måten gjøre det litt spennende å åpne det. Værfts Magazinet er, som dere sikkert har lagt merke til, trykt i et temmelig stort format.

Det er gjort for å kunne gjengi fotografier og andre illustrasjoner med best mulig kvalitet. Foreningen har møtt mye velvilje og forståelse helt fra første dag, og vi skylder derfor mange en stor takk.

Først og fremst vil vi takke Luftforsvarets skolesenter Stavem (LSS) for at de la grunnlaget for museet vårt i Galeiskur 16, og for alle gaver som sikret oss en god start. Det er også viktig å takke LSS for at de tok så godt vare på verftet slik at det er blitt en pryd for øyet og en fryd for mange. Vi ønsker også Forsvarsbygg velkommen til Fredriksvern verft som ny eier og forvalter, og vi takker for at de viser stor interesse for verftet som kulturminne, og for at de anerkjenner og applauderer virksomheten vår. Vi setter også stor pris på at de har stilt lokaler til rådighet for

oss. Først og fremst Galeiskur 16, men også Vaktstua som vi er sikret til august 2003.

Vi håper på et fortsatt godt samarbeide i årene som kommer. Justissektoren, som har flyttet inn som leietaker på Fredriksvern verft, har også vist seg å være en positiv samarbeidspartner. Dette setter vi stor pris på. Vi ønsker alle fra Justissektoren hjertelig velkommen og håper at de vil få riktig mange gode år på verftet.

Ved utgivelsen av dette første nummeret vil vi fremheve Rune Sørli som har sagt seg villig til å stå som redaktør for Værfts Magazinet.

Han arbeider til daglig ved Vestfold Fylkesmuseum og er ellers kjent som forfatter av flere bøker med historisk innhold.

Han har klare oppfatninger om hvordan Værfts Magazinet bør se ut og hva det bør inneholde.

Vi ønsker han velkommen til "staben".

Dette vil utvilsomt bli et stort og viktig arbeide for foreningen. Det vil bli verktøyet vårt når vi skal skape interesse for verftets historie og betydning også utenfor lokalmiljøet.

Det vil dessuten bli vårt ansikt utad, og vi ønsker at Værfts Magazinet skal fremstå som både interessant og tiltrekkende.

Det tror vi at Rune vil klare.

Vi håper at magasinet vil bli til hygge og nytte både for våre medlemmer og for andre interesserte lesere. Vi håper også at det vil bidra til å skape enda større interesse omkring verftet, og dermed oppmuntre stadig flere til å melde seg som medlemmer og støttespillere. Det er viktig!

Da vil jeg og resten av styret ønske alle lesere av Værfts Magazinet en riktig god jul og et godt nytt år.

Hans Støvern

Leder Fredriksvern Verfts Venner.

Styrets aktiviteter fra etableringen av FVV

Det første Styremøte startet med en omvisning i Galeimuseet. Deretter gikk vi opp til Hovedkvarteret i Leiren, hvor vi har gjennomført alle 8 møtene inneværende år.

Fra januar 2003 vil Styret holde sine møter i Vakta på Verftet – midlertidig fram til sommeren. For ikke å ta med alle detaljer vi har diskutert i løpet av vår møterekke, vil det i denne sammenheng bli trukket fram de litt større sakene vi har jobbet med, og i noen grad fortsatt jobber med.

På det første møtet konstituerte styret seg, da det kun var vår Leder som var valgt av Årsmøtet. Styret besluttet å innkalle varamedlemmene til alle møter. Ved å velge en slik ordning ønsket vi å skape en kontinuitet, samtidig som det ga økt kompetanse og flere innspill under diskusjoner og beslutninger.

Galeimuseet var tidlig på agendaen vår. Museet er på et vis vårt ansikt utad – sammen med Verftet for øvrig, og vi ønsket å opprettholde tilgjengeligheten til museet på linje med hva LSS hadde startet. Sist sommer ”arvet” venneforeningen tidligere års guider, i tillegg til at et par nye ble vervet. For å øke guidenes kompetanse, er det i samarbeid med Larvik Turistkontor og Dyveke Bast utviklet et guidekurs som startet 14 nov, og som vil gå fram til februar 03. Med ca 20 elever burde muligheten ligge til rette for å gjøre Fredriksvern verft mer kjent for et større publikum. Vi ser for oss et samarbeid med Larvik Turistkontor for å skaffe ”kunder”, noe vi håper skal bli en inntektskilde for foreningen. Som sikkert mange husker ble det 23 mai gjennomført et arrangement på Verftet. Her takket kommandanten og ordføreren hverandre for et gjensidig godt samarbeid gjennom mange år. FVV sto sammen med LSS og Larvik kommune for opplegget.

Medlemsverving, informasjon til medlemmer og innbetaling av kontingent har vært et annet satsningsområde det første året. I samarbeid med vår bankforbindelse har vi fått en god oversikt over registrert medlemmer, men det vil fortsatt bli jobbet for å utvide medlemsmassen. Vi mener potensialet er stort, når dagens medlemstall er ca 100.

For å skaffe foreningen tilstrekkelig med lokaliteter på verftet, har det vært avholdt flere møter med lokal avdeling av Forsvarsbygg.

I tillegg har vi etablert god kontakt med Justissektorens Kurs- og Øvingssenter, og begge parter ønsker å legge forholdene til rette for venneforenings tilstedeværelse og drift.

LSS har vært en stor bidragsyter i oppstarten av foreningen. I tillegg til at ”Glade dager i Stavem” overrakte foreningen 10.000 kr ifm etableringen, har LSS bidratt med gaver, salgsartikler til museet og inventar både i museet og på kontor. I forbindelse med nedleggelsen av LSS er det samlet mye spennende materiale som er overdratt foreningen, og vi har gjenstander, bilder og utstyr til i alle fall et museum til. Kommunedelplanen for Stavem er jo i full gang, og flere medlemmer fra styret deltar i ulike undergrupper. Det skulle garantere for at venneforeningens interesser skulle bli ivaretatt i den sammenheng.

For å informere alle medlemmer om aktivitetene i foreningen ble det 31 oktober avholdt et medlemsmøte i auditoriet i Galeiskur 16. Ca 30% av medlemmene møtte opp, noe som gjorde at det ble mange wienerbrød på hver. Vi oppfordrer til frammøte på senere medlemsmøter, en arena hvor alle kan være med på å forme venneforenings framdrift og eventuelt nye satsningsområder.

Sist men ikke minst – dette medlemsbladet har styret jobbet litt med, selv om initiativ og mesteparten av arbeidet skal krediteres Rune Sørli.

GALEIMUSEET

Den 29. januar i år 2000 fylte Fredriksvern Verft 250 år. Det var derfor lagt opp til en stor markering av jubileet med blant annet kongebesøk. En del av Galeiskur 16 sto da tomt, og Arne Naper var allerede i gang med å lage en modell av verftet slik det så ut i 1814. Ideen om å lage et museum ble unnfanget, og arbeidet med dette startet ca. 2 år før jubileet. Selve arbeidet med etableringen ble utført av ansatte ved luftforsvarets skolesenter Stavem (LSS), og koordinator var oberstløytnant Terje Skjølberg. Museet var ferdig til kongebesøket, og ble da høytidelig åpnet.

Den omtalte modellen av verftet har fått sitt eget rom, og er en sentral del av museet i dag. En flott modell av Stavem Fort, eller Citadellet, utført av Bjørn Molvig, er også kommet til samlingene.

Museet har også en flott samling av skipsmodeller - alle fartøyer bygget ved verftet. Her kan nevnes blant annet: fregatten CHRISTIANIA, briggen FREDRIKSVÆRN og flere galeier.

Modellen av briggen FREDRIKSVÆRN er for øvrig laget av Emil Børresen, de andre er det Bjørn Molvig som er mester for.

Museet består også av en del kanoner og håndvåpen - også redskaper, bilder og plakater fra tiden på verftet er å finne i utstillingen.

Fredriksvern Verft er det eneste stedet i landet hvor alle forsvarsgrener har hatt tilhold. Først var det marinen som huset stedet fra 1756 til 1896, deretter kom hæren som benyttet området til sommer-treningsleir for Krigsskolen frem til 1936. I denne tiden tjenestegjorde blant annet

Kong Olav V som kadett, dette skjedde i årene 1921 til 1924.

Etter at tyskerne hadde overgitt verftet til norske militære myndigheter etter krigen, var det luftforsvaret som ble tildelt stedet. Luftvernartilleriet etablerte sitt skolesenter - og her ble de helt frem til sluttdatoen for all militær virksomhet trådte i kraft den 1. august 2002.

Da det gjelder fordelingen av våpengrenene i vårt museum, er det marinetiden som dominerer, men også de andre grener er med i form av bilder, uniformer og våpen. Til museet hører også et rom i Kadettbrakkva - det såkalte «Kommandersersjantrommet», med et billedgalleri fra hærens periode ved verftet. Museet har planer om å kunne utvide med ennå flere gjenstander og bilder, og dersom noen måtte ha noe liggende som har relevans til verftet, er museet svært takknemlige for alle bidrag - små som store.

Sommeren 2001 var museet åpent for publikum - det var da frivillige personer som tidligere hadde tjenestegjort ved LLS som påtok seg oppgaven som guider.

Våren 2002 overtok den nystartede foreningen Fredriksvern Verfts Venner (FVV) ansvaret og driften av museet.

Museet har derfor også vært åpent i 2002, med guider som året før.

FVV planlegger å holde museet åpent også i 2003, og vil i den forbindelse gjøre adkomsten bedre, samt forbedre kjennskapen om museet og historien rundt.

Vi ønsker alle hjertelig velkommen til et besøk.

Hans Chr. Kjeldsen

Guide-kurs

I formålsparagrafen til Fredriksvern Verfts Venner heter det blant annet at det skal arbeides for å formidle kunnskap om stedet, med Stavern Fort og Blokkhusene - deres historiske og kulturelle betydning.

For å oppnå dette krav, bestemte FVV's styre at det skulle settes i gang kurs for opplæring av guider, og at kurset skulle gjennomføres i løpet av vinteren. Det stilles en rekke krav til deltakerne. Det legges blant annet vekt på at man etter kurset skal kunne inneha nok kunnskaper til å kunne sette Stavern og verftet inn i en større nasjonal og europeisk sammenheng.

Styret antok at 15 guider ville være tilfredsstillende. Opplegget for kurset ble utarbeidet av en arbeidsgruppe, hvor Dyveke Bast fra Fortidsminneforeningen i Vestfold og Lisbeth Andreassen fra Turistkontoret i Larvik deltok. Det har imidlertid vært meget stor interesse for kurset, og det var svært mange som ønsket å delta. Da vi stanset inntaket, var tallet oppe i 24 personer. Også guider fra Larvik fikk delta, da disse ønsket å utvide sine kunnskaper til også å dekke Stavern og verftet. Kurset startet den 14. november 2002, og omfatter 6 kurskvelder frem til avslutningen den 13. februar 2003.

Det er lagt opp til at de kommende guider må i tillegg også utføre en rekke selvstudier.

Fredriksvern Verfts Venner – Styre 2002

Fra venstre:

Hans E. Støvern – formann

Mette T. Snildal – kasserer

Roger Staurseth – styremedl.

Sol Nilsen – Styremedl.

Hans Chr. Kjeldsen – Styremedl.

Per Inge Olsen – Styremedl.

Ikke tilstede:

Hans Johan Røsjordet

Terje Skjølberg

Arnfinn Malme

Elisabeth Tombre

Dag Oppen Berntsen

Foto: Yngve Rakke

Derfor er det utarbeidet en oversikt over lokal- og faglitteratur som kan skape et godt grunnlag for nettopp dette.

Med dette opplegget håper FVV om å stå godt rustet til neste års turistsesong, og gi Stavern ytterligere en interessant attraksjon.

Hans Chr. Kjeldsen

Det er trivelig å være kasserer når det allerede første året er så positive tall som det Fredriksvern Verfts Venner allerede har oppnådd.

Årsaken til dette flotte startresultatet er for så vidt tredelt. Startkapital fra Glade Dager, kontingent fra snart 100 medlemmer, foreninger og lag og sist men ikke minst at foreningen vår har fått inntekter fra Jubileumsboka.

Til sammen så gir dette oss en saldo på kr. 43 509 .-

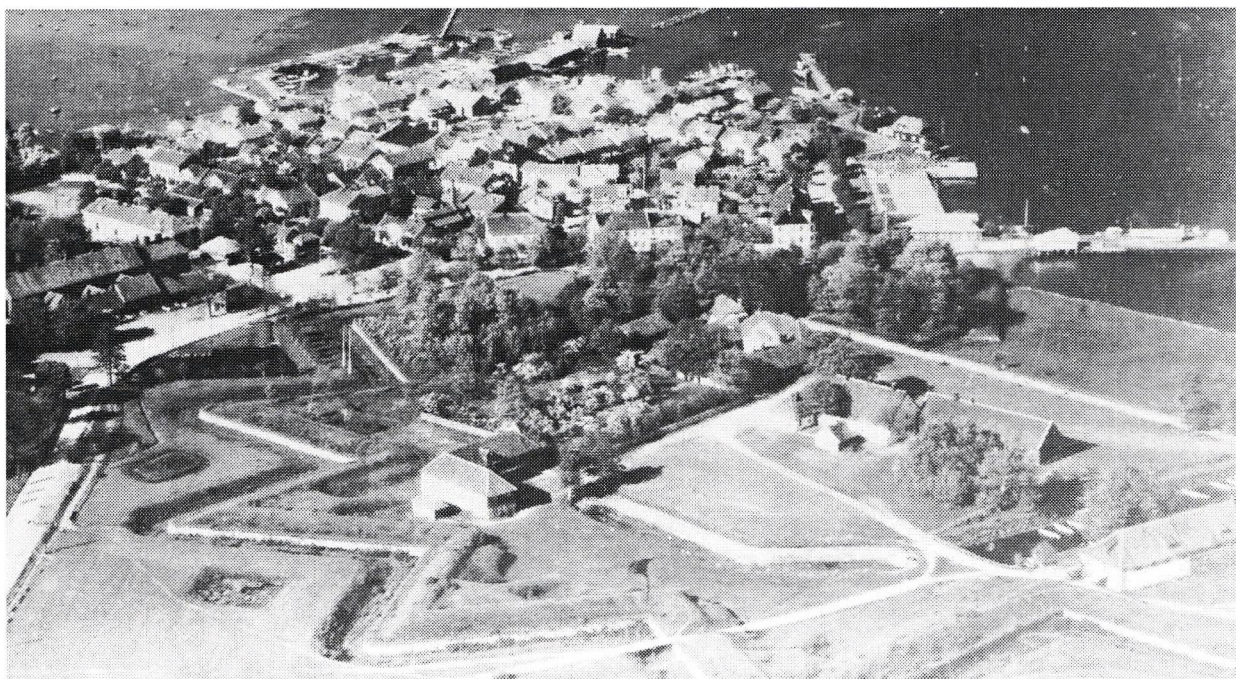
Vi oppfordrer våre medlemmer til å verve nye medlemmer til foreningen, og det er flere måter å gjøre det på. I Sparebank 1, Stavern ligger det giroer som dere kan benytte, dere kan ta direkte kontakt med undertegnede på tlf **33 19 93 53** å gi beskjed, eller snakke med noen i styret.

Mette Tangen Snildal

Fredriksvern Verft kunne blitt industriområde

Av Rune Sørli

Fredriksvern Verft fotografert av Widerøe i 1936. Foto: Sørli's fotosamling

Det høres kanskje hårreisende ut når man kommer med denne påstanden – men saken er ikke så gammel som enn skulle tro. Fredriksvern Verft kunne faktisk fort ha blitt regulert til industriområde i tiden rett etter krigen. Debatten gikk høyt om hva dette området skulle brukes til etter at tyskerne hadde forlatt stedet.

Tanken rundt verftets fremtid har nå på nytt aktualisert seg – selv om man nå ikke tenker i like drastiske vendinger. Likevel er det interessant å bringe frem den gamle diskusjonen – se litt på hva staværinger mente om saken den gang – for bare 60 år siden.

Straks krigen var slutt satte norske militære myndigheter, riksantikvaren og tidligere tyske soldater i gang arbeidene med å sette områdene og bygningene på det gamle Fredriksvern Verft i stand igjen.

Tyskerne hadde bare delvis vist hensyn til den gamle kulturarven som verftsområdet representerte.

Tanken på at området med bygninger hadde overlevet nesten 50 år etter verftet var blitt nedlagt som marinebase i 1896 – og tross at

andre avdelinger som sommerkadettene – hadde hatt tilhold i kortere og lengere perioder, fremsto anlegget i en utrolig fin stand.

Staverns befolkning hadde i denne perioden nærmest brukt verftets-området som et "parkanlegg".

Mange romantiske turer i solnedgang ble foretatt over gangbroen ved kanalen – hvor sikkert også mangt et lovende ord ble hvisket i øret på yndige stavernspiker.

Så kom krigen med tyske soldater som raskt satte i gang med tilpasninger av området til sine egne formål og fasiliteter. Her ble anlagt veier gjennom vollgravene, tilførsel av vann i vollgravene og utvidelse av bygningsmassen – da særlig i form av brakkebebyggelse. I tillegg ble det utført en rekke gravearbeider på kryss og tvers – som anleggelse av tilfluktsbunkere og maskingeværstillinger. Den gamle ærverdige dammen foran Vinkelbrakkka ble raskt gjenfylt til fordel for biloppstillingsplasser og garasjeanlegg. Verst var vel at tyskerne etter freden – i november

1945 – greide å brenne ned det gamle kornmagasinet ”Vinkelbrakkka”. Selve brannen oppsto på grunn av tyske krigsfangers uforsiktighet og likegyldighet – i det de hadde montert ovner hist og her i bygningen, med piperørene fallende rett ut gjennom veggene. Det var kaldt, og tyskerne fyrte opp ovnene så de glødet med planker som ved fra tidligere ammunisjons kasser – denne november ettermiddagen (torsdag 8.11.kl. 17.15) blåste det imidlertid storm i Stavem, og den trekkfulle vinkelbrakkka ble nok i kaldeste laget – dermed ble fyringen desto hardere.

De sorgelige rester etter den forferdelige brannen 8. november 1945 – hvor Vinkelbrakkka ble totalskadet etter at tyskernes provisoriske vedovner hadde antent bygningen. Foto: Vestfold Fylkesmuseum

Plutselig tok det fyr i søndre vegg, og flammene spredde seg raskt. Tyskerne rykket ut med egen brannbil og mannskaper fra leiren, men klarte ikke å få bukt med ilden alene – også Stavern brannvesen og Agnes fabrikkers industrivern ankom stedet, og det ble lagt ut slanger fra kirkedammen og kanalen, men flammene var voldsomme.

Dermed måtte man til slutt også tilkalle Larvik brannvesen, som rykket ut til Stavern.

Det man var mest redd for, var at den kraftige vinden skulle føre flammene og gnistregnet over til den andre bebyggelsen. Dessverre var Vinkelbrakkka fullstendig nedbrent da morgenlyset ved daggry spredde seg fra øst, og avslørte kvelden- og nattens dramatik.

Enkelte av de kraftige og robuste tømmerstokkene i branntomten var imidlertid ikke mer brannskadet enn at de kunne gjøre nytte for seg som bærebjelker under oppføringen av østre brakke på Kaken i tiden etter.

Men la oss vende tilbake til den tilstand verftet befant seg i rett etter freden.

Først og fremst var området å betegne som militært – men hva hadde forsvaret tenkt å benyttet dette til ?

Avisene – både på lokalt og på riksplan – brakte reportasjer om anlegget i Stavern. Debatten gikk på innbyggernes lepper. Det var lite arbeide å finne,

og folk flest ønsket seg en virksomhet som kunne frembringe arbeidsplasser. Dermed ble Fredriksvern Verft også en politisk "het potet". I avisene kunne man lese overskrifter som: "Et av landet fineste kulturminner står i fare for å bli fullstendig ødelagt" – "De historiske minner i Stavern på grensen til forfall" og "Tyskernes hærverk på Fredriksvern Verft".

Nå har jo historien vist oss at så galt gikk det da imidlertid ikke – men tyskernes ødeleggelse kunne fort ha ført til at man hadde "gitt opp" hele området – både militært og som historisk minnesmerke.

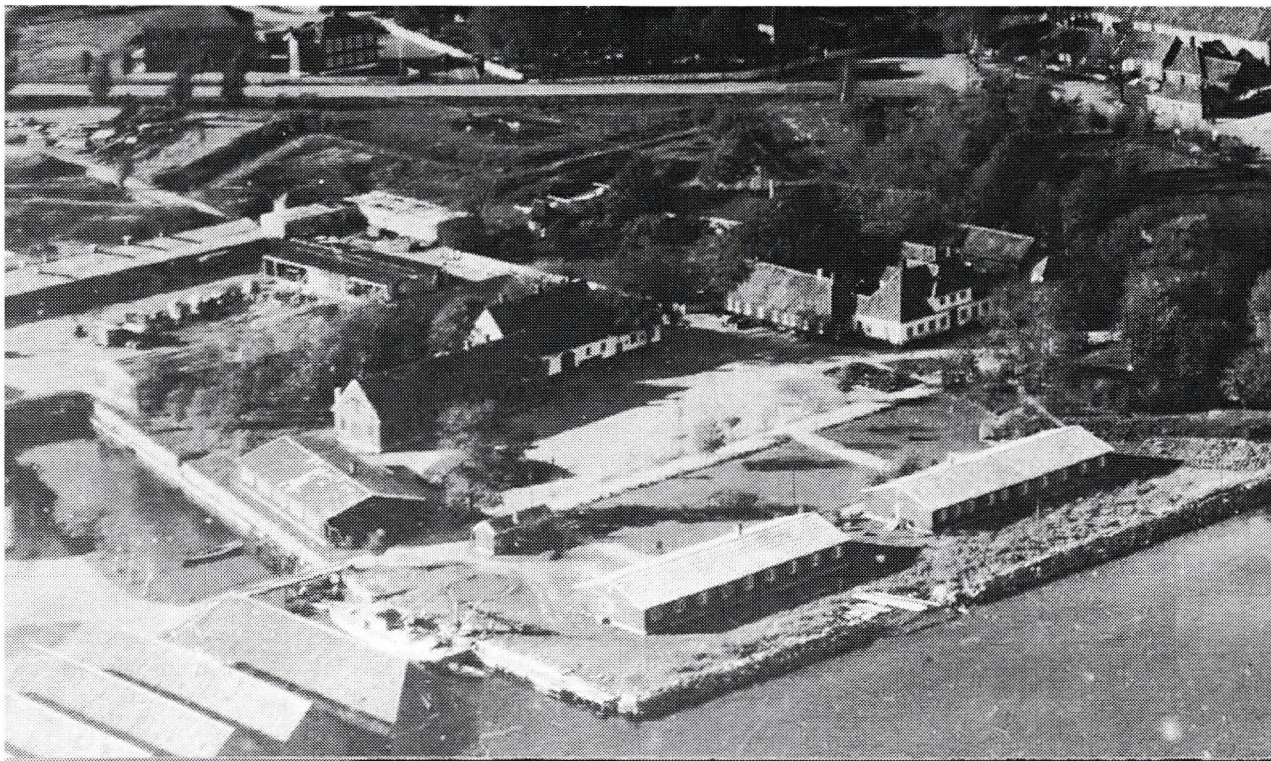
Mange ville ha området frigjort og regulert til industri.

Debatten gikk varm i ØP og Nybrotts spalter denne første fredshøsten – blant annet sto det å lese følgende i ØP's leserbrev-spalte følgende den 16 november 1945:

"Vi ønsker at verftet må komme samfunnsnyttige formål til gode, at det må bli ryddet for alt som heter militært, at vi må få en industri der som kommer byens innvånere til gode, vi trenger det så hardt. Samtlige 3 politiske partier som stiller til kommunevalg her i år, har programposter med henblikk på frigivelse av verftet til fordel for industri- og boligbygging. Det blir med andre ord et folkekrav her ute."

*Den østligste av brakkene på Kaken under nedrivning – det var her de gamle tømmerstokkene med brannskade kom til syne – stokker som engang hadde dannet reisverket på Vinkelbrakkka.
Foto: Rune Sørli*

Området nede ved kanalen våren 1946. Her sees bl.a. arbeidene med gjenreisningen av Vinkelbrakkka, og de tyske garasjeanleggene. Videre sees de to brakker som bl.a. huset Ortskommandantur Stavern nede ved vannet, samt kanalbrakkka. Legg også merke til fartøyet i kanalen, denne ble benyttet av de tyske krigsfangene fra marinen til å sveipe miner i Skagerrak – et arbeide de holdt på med til ut på sommeren. Foto: Sørlie`s fotosamling.

En arbeider skrev slik i avisen:

” Det er et svare ståhei i avisene nå om dagen for å redde Fredriksvern Verft. Men hvorfor skal det reddes ?

Til hvilke formål er ikke så lett å bli klok på. Nei ... la oss få verftet fritt... ”

Det ene lesebrevet etter det andre – før og imot – brakte debatten ut blant Staverns befolkning.

Fredsrusen hadde knapt lagt seg etter frigjøringen før nær sagt en ny ”krig” var i gang i Stavern – mang en diskusjon ble ført over kopper og glass på Hotell Wassilioff og Krona Hotell den høsten.

Heldigvis ble det med diskusjonene, og politikene tok til fornuft – likeså fant forsvaret området verdifullt til å starte ny virksomhet. Det er vel med et lettelsens sukk – at Risøen ble brakt frem som et alternativt industriområde den gang.

I en meget avklarende artikkel datert den 30 november 1945 – tok E. Schönning kraftig til orde mot den opphissede debatten som ble ført i Stavern Han prøvde, sett med politiske øyne, å forklare hvordan Staverns befolkning måtte

oppfatte den aktuelle situasjonen som rådet.

Her kom det klart frem at man ønsket Risøen som alternativt bolig- og industriområde – og det sto blant annet å lese følgende:

” derfor har myndighetenes bestrebelsler også gått ut på å tilrettelegge forholdene på Risøya. Den er gjort landfast, den er kartlagt og regulert med sju – etter fagfolks mening – prektige industritomter og 16 til 18 hustomter, det første tiltak er gjort for å føre ut vannledning o.s.v. Det er en slik industri Stavern trenger og må strebe etter å få ”

Slik ble det – selv om antallet industrier og boliger ikke ble av den størrelsesorden man hadde tiltenkt området – så ble det Risøen som valget falt på. Tallet på datidens antall boenheter blekner i dag – men valget var uansett det beste for byen.

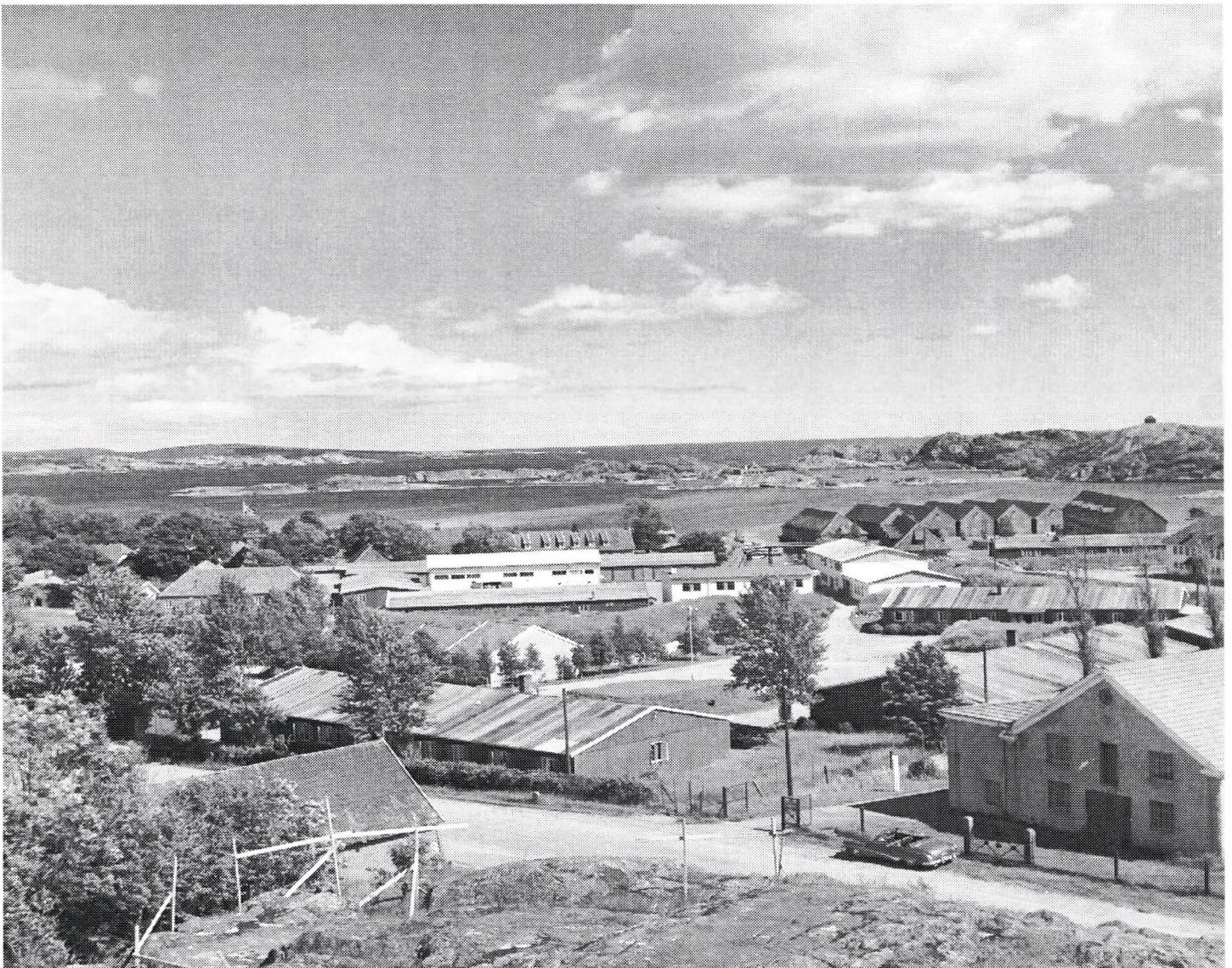
Men tanken på at Uitor den gang hadde anlagt sin fabrikk – kanskje ved kanalen – kanskje på sletta – kan i dag fremstå som et mareritt, men folk flest vet ikke hvor skremmende nær dette faktisk kunne ha blitt en realitet.

Det at verftet ble bevart er vi selvfølgelig glade for i dag, og vi kan vel forstå at forsvaret måtte følge utviklingen med å oppføre tidsriktig- og funksjonelle nybygg.

At disse bygninger måtte klemmes innimellom allerede skjemmende fremmedelimer som tyskerbrakkene utgjorde på området – er i dag vanskelig å tilgi – men de står nå der. Jeg tenker da blant annet på bygninger som det gamle kanonverkstedet og teknisk lager. Skal de disse (nye) bygningene bestå i

fremtiden som en integrert del av det gamle verft – bør etter min mening de ansvarlige sørge for eventuelt å tilføre fasaden – om ikke annet ved hjelp av maling – et ytre som gjenspeiler gammel stil. Tenker eksempelvis på en imitasjon av fasaden til steinbrakka, eller hva med Staverns-gule bygninger ??

Tiden for vise vei – men la oss være glad for at fornuften har stått verftet bi helt siden det ble anlagt på 1750-tallet. La oss felles sørge for å bevare det ennå noen hundre år til.

Fredriksvern Verft slik det fortonet seg i all sin prakt på 1960-tallet. Foto: Per Broager

Glimt fra en svunnen tid: ”SPRENG-GRANATEN”

Vårt medlemsblad tar sikte på i hvert nummer å frembringe muntre og nostalgiske tilbakeglimt fra leirens egen avis, ”Spreng-granaten”. Her har Venner av Fredrikvern Verft vært så heldige å kunne overta og forvalte de gamle arkivene etter dette forum - som har bidratt med mange muntre innslag gjennom mange, mange år. Det viser seg at arkivet inneholder også mange mer eller mindre ukjente fotografier, som i dag kun befinner seg på negativ film.

Foreningen tar også sikte på å kunne grave frem ”godbiter” fra dette arkivet og dermed bringe nye og ikke minst interessante bilder frem fra glemselen og frem i lyset.

Dette hente en novemberdag i 1959. En av leirens biler kom ovenfra Helgeroaveien og skulle inn midtre port. Tross at bilen var utstyrt med kjettinger, skled den rundt ved nedbremsingen – traff den ene portstolpen - og ble derfor stående midt mellom portstolpene. Her ble den stående fordi sjåføren kunne verken kjøre frem eller tilbake – på grunn av kjettingene var den også håpløs å få skjøvet på fra siden. Til slutt fikk man en Jeep til å skyve den frem fra ”musefella”.

BARK: "COTTICA"

Av Rune Sørli

Værfts-Magazinet vil - som seg hør og bør - omfatte stoff om verftets og Staverns mange fartøyer, enten disse har vært militære eller sivile.

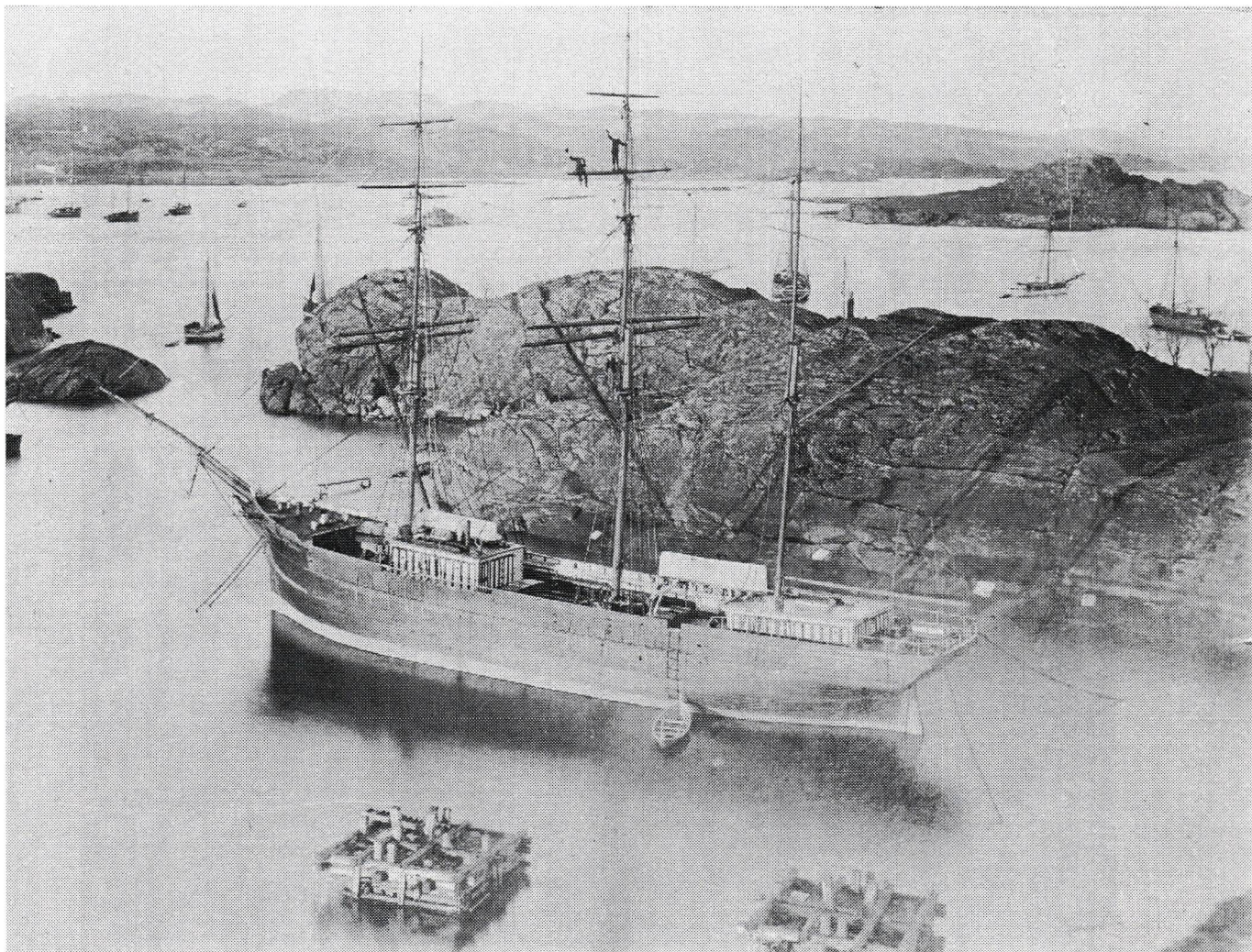
Jeg starter i dette nummer med en Bark som seilte på «de syv hav» med det eksotiske navnet «Cottica».

Grunnen til at jeg valgte nettopp å starte med denne barken var, at dette kjente bildet har sikkert mange sett tidligere, men mange vet muligens ikke så mye om selve skuta som var hjemmehørende i Stavern.

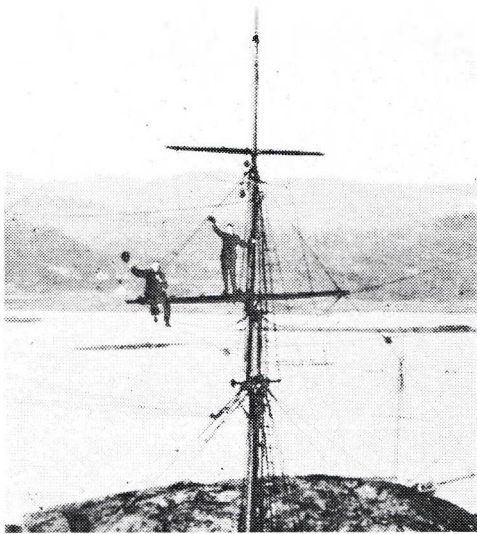
Skuta ligger ankret opp inne i selve Festningshavna, eller Kirkegårdsbukta som mange feilaktig omtaler dette stedet.

Vi skal imidlertid se litt nærmere på bildet.

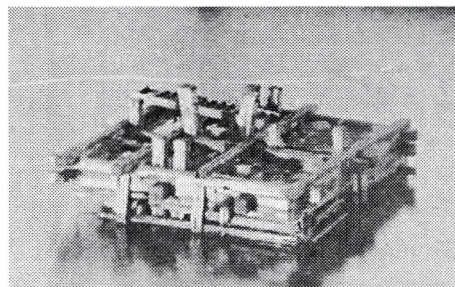
I disse «scanner-tider» er det lett å trekke frem detaljer, og jeg vil tro en slik bilde studering er populær blant de fleste.

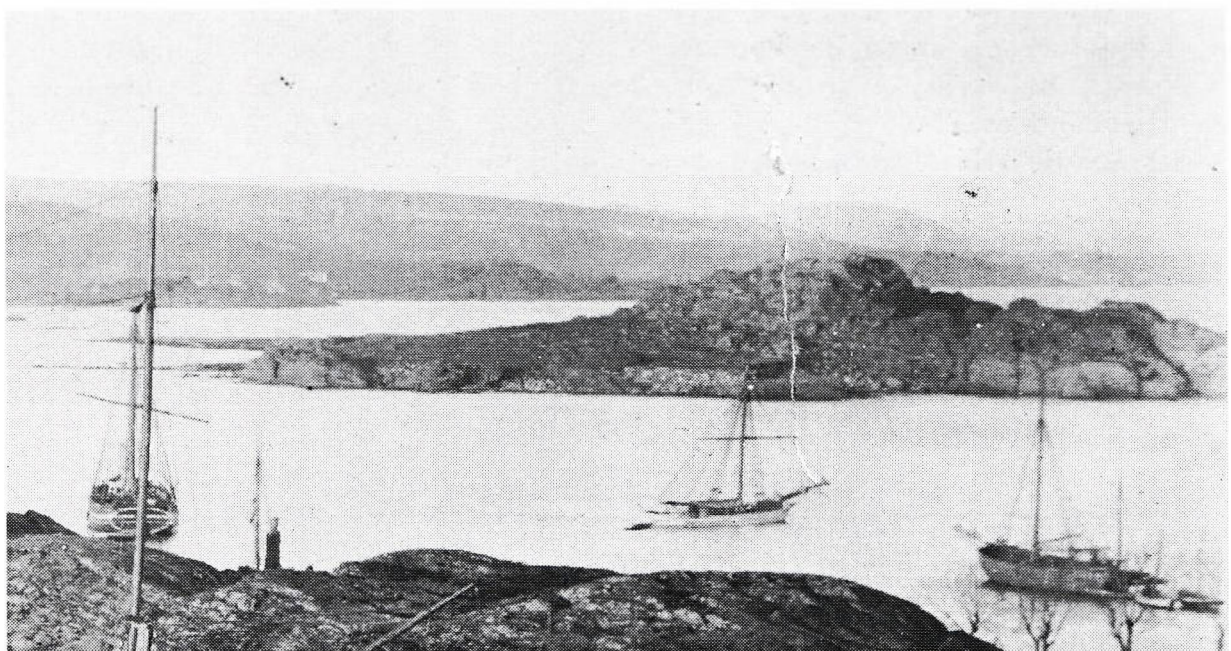
Bark «Cottica» var hjemmehørende i Fredriksvern fra 1890 til 1897.
 Det var Staverns store skipsreder, Fr. Ohlsen som da var eier av skuta.
 Barken, som var på 308 tonn, var bygget i tre ved skipsverftet i Perth i Skottland - året 1869.
 Fører og skipper på skuta under Ohlens tid, var O. H. Andersen.
 I 1897 solgte imidlertid Ohlsen skuta til H. C. Hansen i Porsgrunn, som drev et aksjeselskap der.
 Her ble «Cottica» seilende under dette rederiet frem til 1909.
 Skuta ble da overdratt til selskapet Hansen & Hermansen.
 Her gjorde barken tjeneste i fart mellom England og Norge frem til 1916.
 Det var i dette året skuta fikk sin endelikt.
 Det var midt under første verdenskrig, og skuta ble under trefninger i Nordsjøen
 satt i brann den 18. oktober 1916.

*Uredde og dristige dekksgutter
 – da må dette ha vært Stavernsgutter.....*

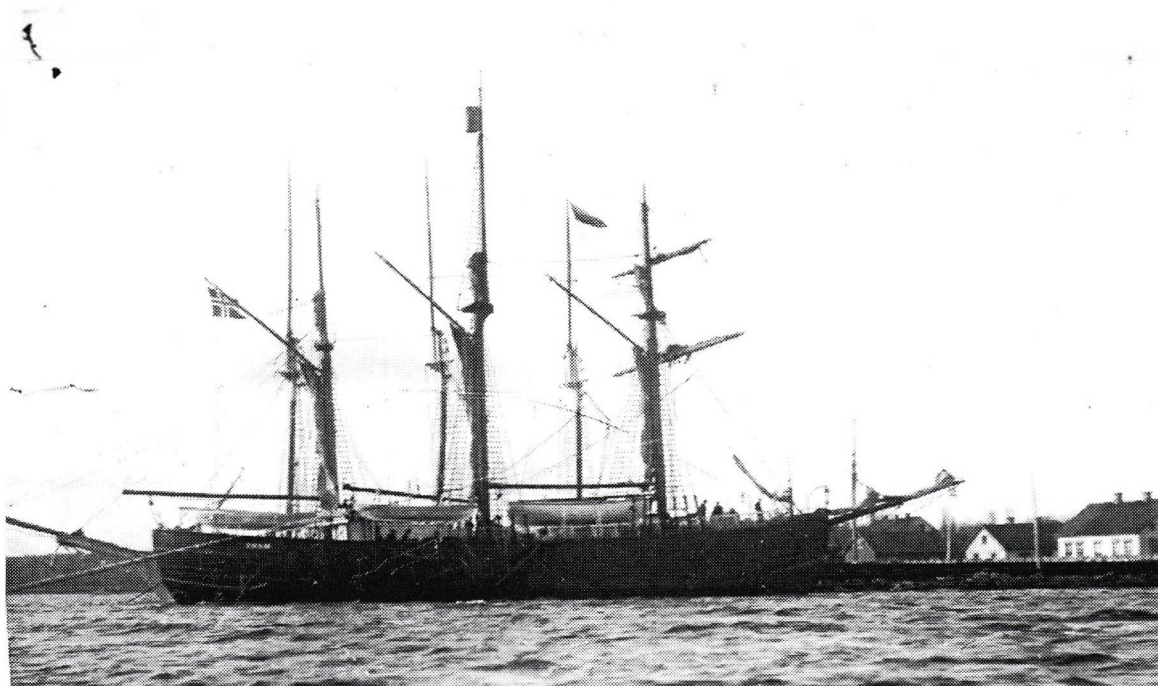
*Dette er ramper som ble brukt under
 kjølhalingen av skutene – som ble lagt over
 mot fjellet på den ene siden, og mot disse når
 den andre siden skulle blottlegges. Rester av
 disse rampene kan ennå sees den dag i dag
 inne i Festningshavna.*

*Dette utsnittet viser Risøya som da ennå var uberørt – bare restene etter det nordlige batteri fra
 Stavern Fort sees midt i bildet.*

Polarskuta «Fram» skulle legges til Fredriksvern Verft

Av Rune Sørli

Polarskuta FRAM ved Vallø brygge utenfor Tønsberg umiddelbart før skipet ble lagt opp utenfor Horten Verft. Foto: Vestfold Fylkesmuseum – Th. Larsens Arkiv.

Alle har vel hørt om polarskuta Fram's fantastiske reiser til polområdene. Store navn som Sverdrup, Nansen og Amundsen vil for all tid bli stående knyttet opp mot denne spesielle båten, bygget ved Rekkevik og sjøsatt den 26 oktober 1892. At denne båten i dag befinner seg inne på Bygdøy, er vel kjent for de fleste - men hvor mange vet at man i 1932 ville sette skipet på land på Fredriksvern Verft ?

Da polarskuta Fram hadde tilbakelagt sitt siste tok i 1902, var det ingen lenger som hadde brukt for dette skipet. Noe redusert og ombygget ble skuta ført til havneområdet ved Horten Verft, og der ble den liggende i mange år. Forfallet ble etterhvert betydelig. Så i 1925 ble det på initiativ fra kaptein Otto Sverdrup etablert en privat komite til bevaring av Fram. Skipet trengte sårt en omfattende restaurering, og Sandefjordsmannen, konsul Lars Christensen tok ansvar og sørget for de nødvendige penger til dette arbeidet. Fram ble i 1929 derfor slep inn Sandefjordsfjorden, og ble i det påfølgende år reparert

på Framnes mekaniske verksted. Året etter ble det nedsatt en ny komite, som hadde til formål å fremskaffe skipet et sted, hvor det kunne fremstå som et museum.

Det var Forsvarsdepartementet som gav oppdraget til den nevnte komite, som var privat. Denne komiteen satte i gang en omfattende pengeinnsamling blant Norges befolkning, og målet var å plassere skipet på Bygdøy - noe som ble en realitet allerede i 1936.....vent litt - her foregikk noe i mellomtiden, og det er her Fredriksvern Verft kommer inn i bildet.

I dokumenter fra Krigsskolen, datert 27. januar 1932, kommer det frem opplysninger som er meget interessante. Her heter det blant annet: « Med påtegning av 4. desember sistleden - j. nr. 1830/31 har Distriktskommandoen fremsendt en skrivelse av 26. november nestfør fra Krigsskolen, bilagt med en søknad av 24. s. m. fra Stavern formannskap om eventuelt å få stillet til Framkomiteens disposisjon et areal av Fredriksvern verfts grunn til oplegging av polarskipet FRAM.»

Tungt og «militært» bukter saken seg gjennom de gamle gulnede dokumentene, og videre heter det følgende:

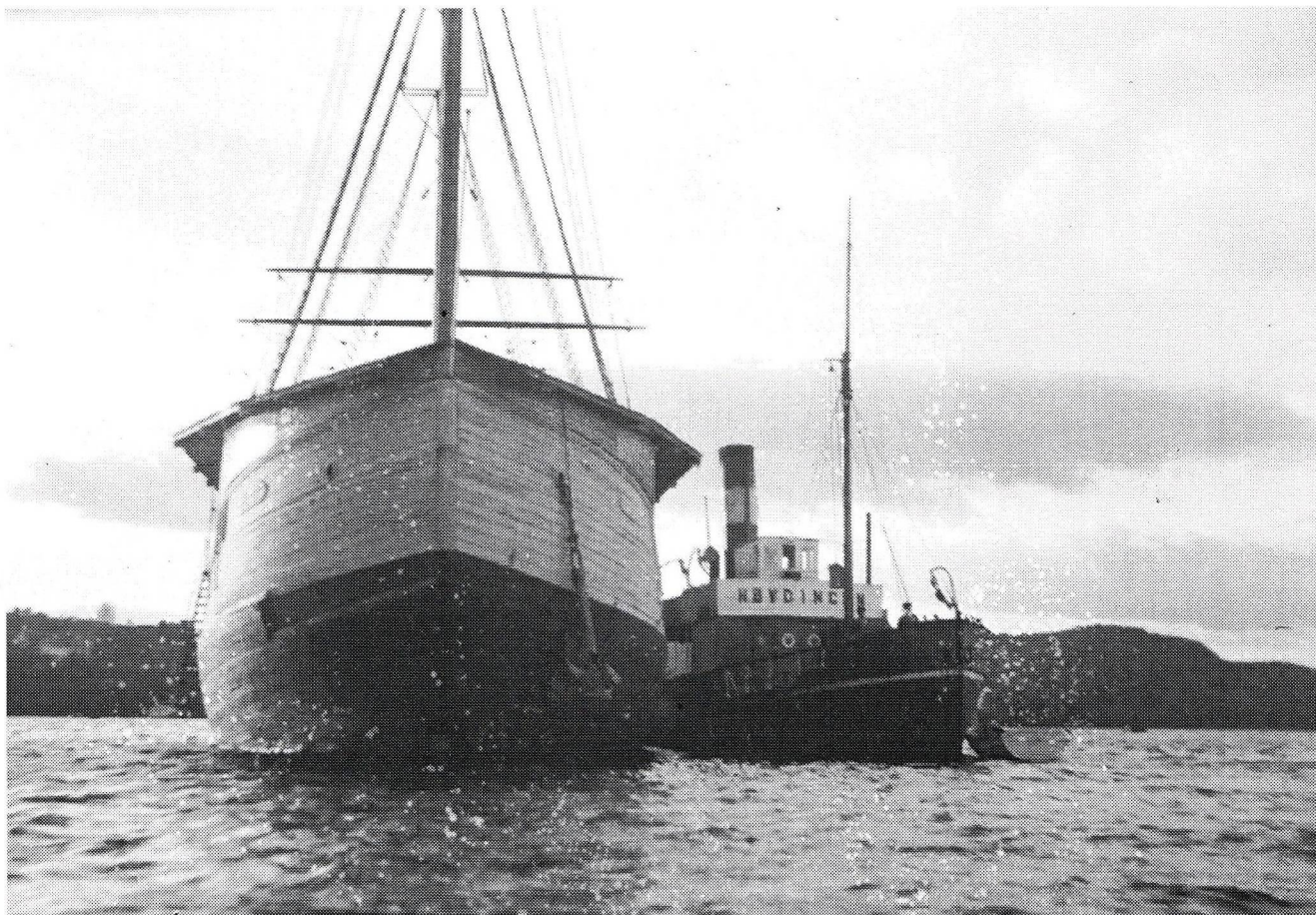
« Etter konferanse med ordføreren i Stavern finner Krigsskolen - alle hensyn tatt til den pietet en skylder Fredriksvern Verft - å kunne

anbefale at søknaden innvilges på følgende betingelser:

1. FRAM anbringes like sønnenfor det nuværende chalupskur nr. 5 mellem sjøkanten og Krigsskolens 100-meters bane. Stedet inngjerdes mot landsiden og gjerdet må ikke komme nærmere 100-meters banen enn 10 meter.

2. Militærvesenet har intet med vedlikehold eller opsyn å gjøre.

3. Bestemmelser for publikums adgang til stedet må alltid underordnes de bestemmelser som tilstedeværende militærmyndighet gjør gjeldende for alminnelig ro og orden i leiretablisementet.»

Den engang så stolte polarskuta FRAM utenfor Horten Verft. Legg merke til overbygget av planker som skulle beskytte skuta mot vær og vind. Foto: Vestfold Fylkesmuseum

Dessverre, eller heldigvis - kom Distriktskommandoen frem til å ikke kunne innvilge søknaden fra Stavern formannskap - da man begrunnet avslaget med følgende: « -da en oplegning av FRAM på det utsette sted vil ødelegge kadettenes 100-meters bane og i betydelig grad genere såvel øvelsene som tjenesten forøverig.»

Videre begrunner Distriktskommandoen, at FRAM ikke bør settes på land, men heller anføres til et ferskvanns område - samt at konkurransen med å få FRAM til andre steder i landet er meget stor.

Formannskapet i Stavern gir seg imidlertid ikke så lett, og innhenter uttalelser også fra Handelsdepartementet og Fyrdirektøren -

ingen av disse har noe i mot å legge FRAM til Fredriksvern Verft, heller ikke på angitte sted. Fyrdirektøren er også villig til å flytte deres merkestaker, som ligger på nevnte sted, til et annet egnet sted på verftsområdet. Likevel begrunner Distriktskommandoen at departementet er enige med dem, og konkluderer ytterligere med at FRAM vil skape «adskillig ulempe» med sitt nærvær på Fredriksvern Verfts tomt

Saken «virrer» noe frem og tilbake mellom Distriktskommandoen og departementet. Tilslutt ba man om hva Framkomiteen mente. Dermed var saken over. Fasiten kjenner vi i dag - det ble Bygdøy med Framhuset - glade skal vi vel være for det i dag - eller ???

**Brev fra
Chefen for torpedobaat av 2 kl. «VARG»
datert Fredriksværn den 3 april 1917.**

Til Ordfører Carlstedt

**Herved tillater jeg mig at bekræfte min telefonsamtale med Hr. Ordføreren igaar hvorved jeg meddelte, som svar paa forespørsel om hvor i byen 2 av «Vargs» mandskaper hadde faat anledning til at drikke sig beruset, at de har git følgende forklaring:
2 Larviksmennesker spanderte vin paa dem paa Paulsens Hotel, her, og det var alene av, hvad de nød der, de blev beruset.**

**Ærbødigst
Harald Pedersen**

Utdrag fra vaktjournal tilhørende Vakta på Fredriksvern Verft (Lager Brisen) 14. desember 1945 - 5. juli 1946

Av Rune Sørli

Mange har gjennom årenes løp spurt meg om hvordan dette med tyske soldater som krigsfanger egentlig var. Hvem var de. Hvor mange var de. Hva gjorde de i leiren osv.

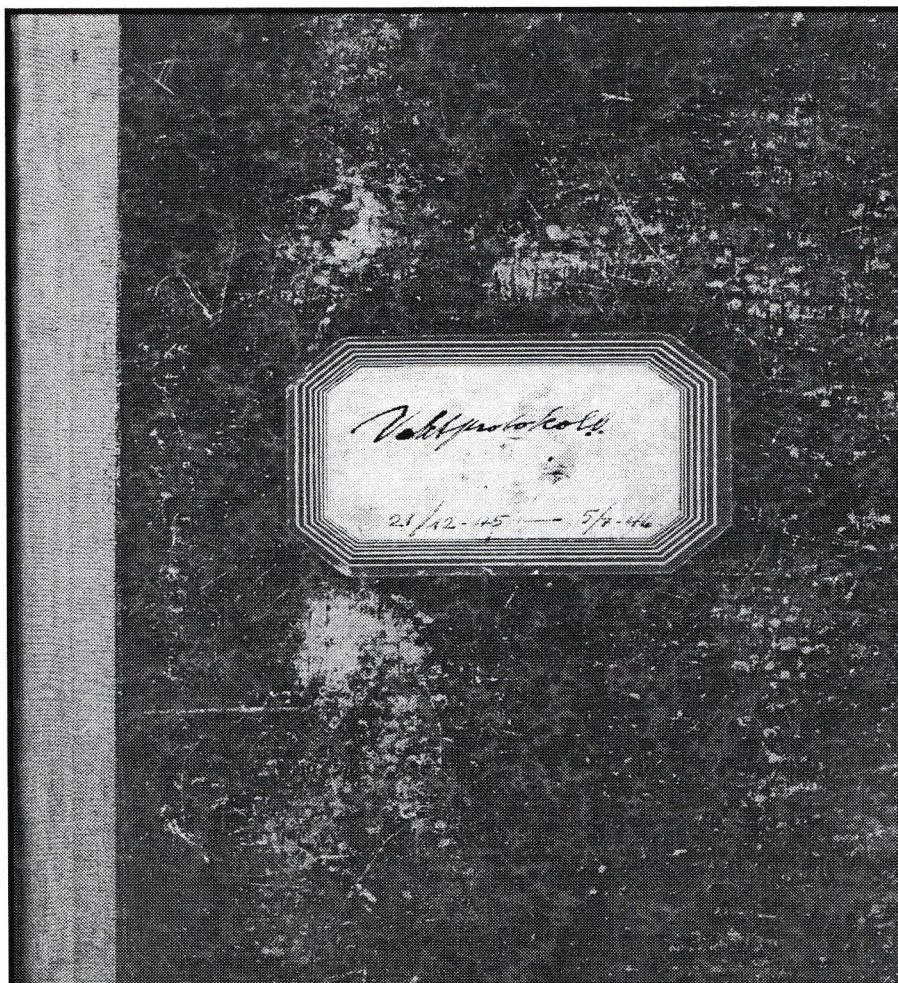
Etter en titt i Fredriksvern Verfts vaktjournal fra tiden rett etter krigen, kan mange av disse spørsmålene besvares. Jeg har valgt å gjengi enkelte utdrag fra journalen, slik at man kan danne seg et bilde av hvordan forholdene var - både for fanger og norske militære - i denne spesielle epoke av verftets historie.

Man må huske på at de tyske soldater som ble igjen i leiren etter freden, ikke bare var å regne som rene krigsfanger, de trengtes også som nødvendige elementer i en viktig opprydnings fase – blant annet til minerydding – både til havs og på land.

Det kommer også klart frem av journalen at det oppholdt seg en rekke tyske og norske kvinner i leiren på den tiden, og at disse utgjorde en god del hodebry for de norske vaktmannskaper.

Fredriksvern Verft ble av tyskerne navngitt som Lager Brisen, og dette er også det navnet som blir benyttet i vaktjournalen.

For orden skyld kan nevnes at disse vaktjournalene også inneholder alle nedtegnelser om måltider, flaggheisinger, inspeksjoner og all annen rutinemessige opplysninger.

14/12

kl. 17.30:

En tysker meldte at en frk. hadde oppholdt seg i Lager Brisen ulovlig i ca. en uke. Hun ble imidlertid smuglet ut av leiren i tysk uniform like før vi grep inn. Etter opplysninger jeg fikk er hun antakelig reist til Lager Vetan i Tønsberg (Nøtterøy). Ringte sersjant Simonsen på Teie som lovte å ta seg av saken.

17/12

kl. 14.00:

Oppsøkte den tyske leirkommandanten og gav ordre om at alle som skal ut av leiren må bære hvite armbind og ha sine pass i orden. Gav også instruksjoner om ut- og innporting av arbeidskommandoen. Fikk beskjed om at det oppholder seg en sveitsisk statsborger i leiren. Ringte løytnant Løvås som gav ordre om å sende ham til Grefserud (Holmestrand-leiren).

18/12

Kl. 11.30:

For å ha noenlunde kontroll ved bryggen og strandlinjen er vaktposten plassert oppe på vollen som en begrensning av leirområdet. Den tyske leirkommandant forlangte vaktposten fjernet, men posten blir stående for stedet har vært benyttet til smugling.

19/12

kl. 15.00:

Larvik politikammer melder: Skipsfører på M/S "NORDEN II" har kl. 11.30 observert en drivende hornmine 1 nautisk mil sør av Leikame. Posisjonen: 59 grader, 1 minutt nord, og 10 grader, 16 minutt øst. Farlig for skipsfarten. Denne meldingen ble sendt videre til marinefartøyene i Horten på telefon 2081 som rette vedkommende.

24.12

kl. 09.00:

På grunn av uvær kan flagget ikke heises.

27.12

kl. 21.25:

Vakta hatt besøk av en dame som mellom kl. 14.00 og 16.00 i dag hadde tillatelse til å besøke en tysker for inngåelse av ekteskap. Hun forøkte få oppholde seg i leiren i natt på grunn av at hun ikke kunne få nattelosji i Stavem, hvilket hun ble nektet.

30.12

kl. 10.10:

Ringt kompaniet i Holmestrand om den manglende provianten som vi fikk tilsendt i går. Middagsmat blir ned sendt fra Holmestrand ferdig lavet.

kl. 15.00:

Matbilen ankommet, medbragte rent undertøy og håndklær. Var lovet skjorter men de uteble.

kl. 17.30:

Etter anmodning av en fenrik ble 3 mann avgitt til hjelp med ettersøkning etter en viss dame som skulle vært kommet seg inn i leiren forrige uke. Resultatet ble imidlertid negativt.

31.12

kl. 00.30:

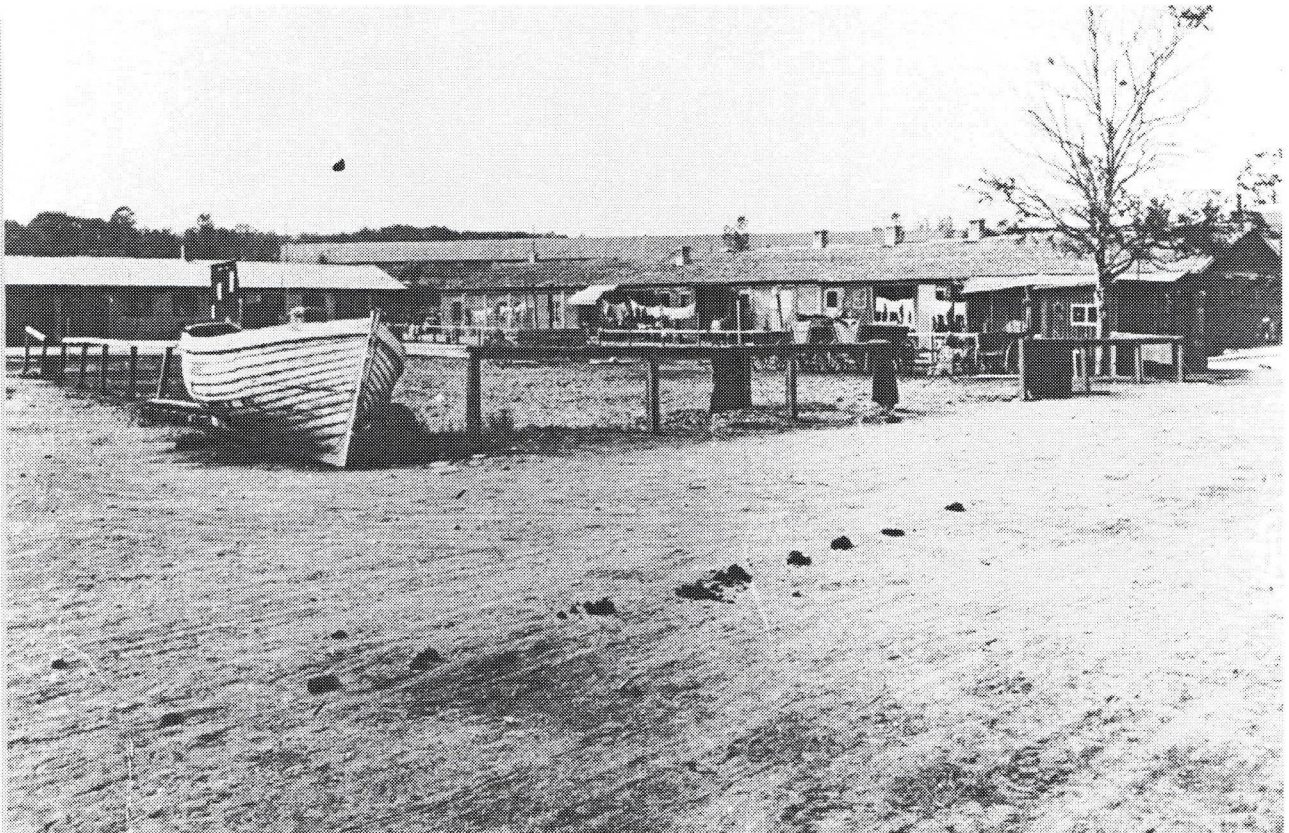
Korporalene Grimmnes og Moen brakte inn en dame som forsøkte komme inn i leiren. Hun oppgav å tilhøre leiren, men hadde lurt seg ut og vært borte i flere dager. Hun hadde etter sigende lurt seg ut på den måten at hun huket seg ned i førerhuset på en bil ved utkjøringen av leiren. Det meste av tiden har hun tilbragt hos en likesinnet.

kl. 02.45:

Vaktkommandør purret av 11627 Gaaserud som mener seg kjenne lukten av hjemmebrenning oppe i tyskerleiren. Vaktkommandør finner det her nødvendig å foreta en liten rassa uten først å innhente tillatelse, da en undersøkning i morgen vil kanskje resultere temmelig negativ.

kl. 03.20:

Vaktkommandøren tok med tolken, samt fem mann å satte i gang en liten undersøkning. På nevnte sted Gaaserud oppgav kjentes tydelig en os som ikke kunne skrive seg fra annet enn hjemmebrenning. Vakt.kom. tok med mannskapet og gikk inn i leiren gjennom hovedporten. Målet var et tilfluktsrom inne i berget ved nedkjørselen til Soldathjemmet. Her tydet imidlertid intet på at et hjemmebrennings apparat var i sving. Det neste alternativet var den øverste brakken. I enden på brakken var et rom fullt opplyst, men blendet slik at vi intet kunde se fra utsiden, men våre mistanker ble styrket da vi kjente en sterkere os her. Den tyske vakten kom også og samlet seg rundt oss, deriblant en oberleutnant hvilken vi forklarte hva besøket gjaldt. Han var med en gang behjelpelig med en liten undersøkning, hvilken han anså som tåpelig da han var så å si sikker på folket sitt. Vel vi tok oss inn i brakken og inn i det opplyste rommet hvor vi fant to menn sysselsatt med å brenne. Undersøkningen her var på høy tid, da siste koken sto og putret. Apparatet var temmelig primitivt. Det besto av en stor kaffekjele, med en gummislange tilkoblet tuten, samt en bøtte med kaldt vann. De oppgav at de tappet på den måten at de holdt tomflasken under slangen nede i bøtta for å få kjølt vesken. Så det hele var temmelig primitivt, men ikke desto mindre effektivt. Her fant vi en snau halvflaske ferdigkokt, det var det. De oppgav at dette var alt de hadde, men vakt.kom. forlangte å undersøke resten av rommet deres, hvor vi fant tre hele flasker samt en vannkanne med ca. 8 liter ferdig vare. Den tyske oberleutnanten fikk beskjed om at han skulle melde i fra om det ble drukket noe som de eventuelt hadde fått stukket bort.

Lager Brisen – slik så det ut på plassen, der hvor man i dag finner det gamle kanonverksted etc. Bildet er tatt fra kommandantgårdens hagegjerde. Foto: Sørli'e's fotosamling.

1/1 -1946

kl. 09.00:

Mottatt melding fra postene: Natten forløp stille og rolig. En del bråk var det jo i tyskerleiren, men det hele gikk gemyttlig for seg. Intet inngrep fra vår side var nødvendig.

kl.09.50:

Det skal være tysk gudstjeneste i dag kl. 14.00.

3/1

kl. 09.00:

Flagget blir ikke heist da det er i ynkelig forfatning.

27/1

kl. 14.00:

På grunn av spesielle tips jeg har fått ang. kvinners forsøk på å komme inn i leiren, er vaktet forsterket med en post ekstra i området ved hotell Wassilioff ved brygga.

kl. 01.50:

En tysk bil tilhørende Lager Brisen ble etter ordre fra vaktkommandøren omdirigert til vår forlegning for nærmere undersøkelser, da den hadde en noe mystisk pakke med seg. Det viste seg ved nærmere undersøkelse at pakken var adressert til Oslo fra Tønsberg. Pakken er sendt gjennom postverket, og forholdet tyder på organiserte forbindelser. Saken vil bli gjenstand for etterforskning.

7/2

kl. 00.10

Vaktkommandøren og 8 mann fra den hvilende styrken foretok rassa i den tyske leiren. Vi beslagla to brennapparater og ca. 75 liter sats, samt 6 flasker ferdig vare. Alt ble brakt til vaktstua. Rassaen varte ca. to timer. De ovennevnte varer befant seg i 3 forskjellige brakker.

kl. 09.10:

En bil ble brakt til vaktstua av vaktet. Den hadde reisetillatelse til Lager Berlin i Kongsberg, men ved nærmere undersøkelse av bilen viste det seg at de hadde med seg 7 bokser melk og 7 boker hermetikk, antakelig noe de skulle forsøke å få omsatt i noe annet på veien til Kongsberg.

kl. 18.10:

Politiet melder at det er innbrakt to sivile tyskere. Det er August Vestmann og Hermann Holtmann, og de skal bringes tilbake til Lager Brisen mandag. De har antakelig rømt for flere uker siden.

13/2

kl. 01.50:

Vaktpost nr. 3 fyrte av et varselskudd på en tysker som antakelig forsøkte seg på å komme ut av leiren.

kl. 12.50:

Vaktpost sendte et varselskudd mot 4 tyskere som var oppsetsige og ville gjennom gjerde. De ba blant annet vaktposten kysse seg bak.

kl 02.30:

Man skjøt et varselskudd mot en tysker som forsøkte seg på gjerdet to ganger, men ved varselskudd forsvant han. Fem minutter senere skjøt vaktpost nr. 1 et varselskudd ned i sjøen. Han hørte slik støy fra gjerde, og ved anrop ble det stille. Noen minutter etter begynte det å bråke i gjerdet igjen. Etter et nytt varselskudd ble alt stille.

15/2

kl. 12.50:

Oppdrag med å hente tyskere som kommer fra Trondheim. Det ankommende mannskap ble internert i Lager Brisen. Mannskapet omfatter 333 mann, 6 ektepar, 2 enker og 1 barn. Til sammen 348 personer.

19/2

Lager Brisen består nå av:

Marinestützpunkt Stavern -219 mann, 32 kvinner og 6 barn.

Samleleir Brisen - 352 mann, 8 kvinner og 1 barn.

23/2

kl. 19.30:

Ved kontroll av innpasserende bil ført av tysk obergefreiter Schiewick tilhørende Lager Brisen ble det funnet at vedkommende hadde brennevin med. Han hadde fått det av en norsk bilfører for å ha trukket hans bil opp fra grøften.

24/2

kl. 19.45:

Til Stavern ankommer en tysk lekter "Elbe" med slepebåt for å laste utstyr for minesveiperflåten, den skal til Lager Brisen.

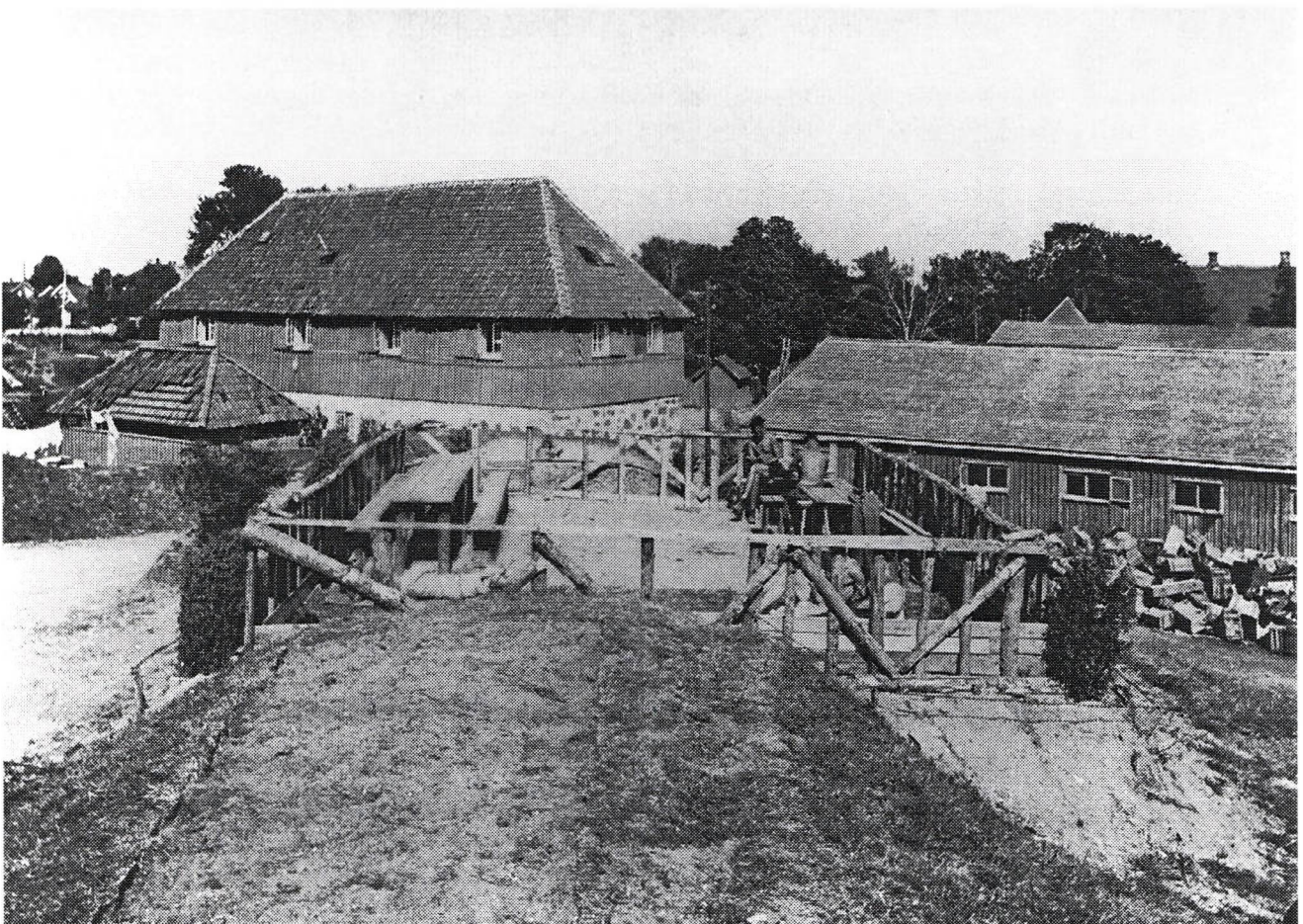
6/3

kl. 13.00:

Fra Borgestad stasjon er det ankommet 14 biler med tyskere og bagasje. 335 tyskere skal til Lager Brisen.

De som er kommet må imidlertid reise tilbake til Borgestad stasjon igjen.

Tyskerne kommer imidlertid tilbake og blir internert i leiren.

Tyskerne som krigsfanger i Lager Brisen, sommeren 1945. som det fremgår på dette bildet hadde de innrettet seg med en hyggelig "balkong" oppe på vollen. Legg merke til at den gamle opprinnelige Vinkelbrakka ennå består. Foto: Sørli's Fotosamling.

7/3

Lager Brisen består nå av:

Marinestützpunkt Stavem - 187 mann, 29 kvinner og 5 barn.

Samleir Brisen - 660 menn, 20 kvinner og 1 barn.

kl. 23.15:

En hvitkledd tysker forsøkte seg 3 ganger på gjerdet. Ingen skuddveksling.

8/3

kl. 14.45:

Det foregår mishandling av en østerriker og det bes om tillatelse til å gripe inn, men jeg nekter dem det.

kl. 16.45:

En østerriker kom hit og beklaget seg over tyskernes behandling av hans landsmenn. Han ville ha vaktkommandørens hjelp til å få ut av fengslet 3 østerrikere som var arrestert. Jeg fikk av hans forklaring et inntrykk at forholdet mellom østerrikere og tyskere var meget spendt. Østerrikeren opplyste at de ville sprengte dørene i fengslet. Jeg ba ham berolige hans landsmenn, og holde seg i ro til i morgen.

9/3

kl. 18.00:

221 tyskere reiste p.r. bil til Porsgrunn for å gå ombord i skip bestemt for Mandal.

12/3

kl. 16.30:

127 mann og 1 kvinne forlatt Lager Brisen for transport til Porsgrunn, og videre forsendelse derfra over Mandal til Tyskland.

Lager Brisen består nå av:

Marinestützpunkt Stavem - 160 mann, 28 kvinner og 6 barn.

Samleir Brisen - 332 mann, 7 kvinner og 0 barn.

kl. 11.00:

Oppringning fra Undersbo at en bil skal komme med ved, veien ned til Soldatheimen fra hovedvegen må brøytes.

kl. 11.15:

Beordret en tysk arbeidskommando til snømåking.

15/3

kl. 15.05:

Mottatt toalett-papir.

Tysk båt laster ex-tysk utstyr i Lager Brisen like etter krigen.

20/3

kl. 16.30:

Båten "Elisabeth" ankommet til Lager Brisen for å hente 60 mann som skal til Mandal for å være med minesveiperflåten.

27/3

kl. 22.15:

Portvakta meddelte at det var en sivil mann der, som opplyste at det var en tysker i bil (stillestående) som snakket med et par jenter. Tyskeren var kurer obergefreiter Schiwack, som ble stanset i porten og forhørt, og ved undersøkelse av bilen fant vi en pakke med alt mulig knask, appelsiner og lignende.

kl. 24.10:

Det bemerkes at det foregår en uavbrutt bilkjøring inne i leiren om nettene.

29/3

kl. 21.30:

Portvakta meldte at det foregikk byttehandel mellom sivile og tyske søppelkjørere nede på kaia. Passerseddelen ble inndratt.

En sivilist meldte fra til portvakta at en bil nr. WM-12336, tilhørende Lager Brisen, hadde den 28 etter mørkets frembrudd kjørt med bare en tent forlykt og med ulovlig stor fart (råkjøring).

30/3

kl. 15.00:

Tyske vaktposter gått med geværer i Lager Brisen.

2/4

kl. 12.00:

70 mann fra Lager Brisen skal overflyttes til Lager Bergan (Nøtterøy).

Lager Brisen består nå av:

Marinestützpunkt Stavern - 81 mann, 27 kvinner og 4 barn.

Samleleir Brisen - 319 mann.

20/4

kl. 12.10:

Politikonstabel Olav Haugene passerte inn i leiren for å undersøke om det fantes noen flygler eller pianoer. Et piano ble funnet og oppnotert.

23/4

kl. 01.30:

Portvakten ble oppmerksom på en mann som gikk å lurte nede ved kirken. Han ble anholdt det viste seg å være en tysker som hadde lurt seg ut og nå forsøkte å komme seg inn igjen. Han heter unteroffiser Johan Postmann og forklarer at han gikk ut kl. 09.00 for å spasere, men antakelig er det for å drive byttehandel.

2/5

kl. 07.00:

16 biler med østerrikere ut da de skal sendes hjem.

Lager Brisen består nå av:

Marinestützpunkt Stavern - 71 menn, 24 kvinner og 4 barn.

Samleleir Brisen - 16 mann, 1 kvinne og 0 barn.

Marinestützpunkt Stavern

Stavern, den 20. Mai 1946

An

Soldatenheim Stavern für Fenrik R ø r v i k .

Ich erbitte Freigabe folgender Möbel für Frau Scherbel zur Verlegung nach Lager Reichenau am 21.5.46.:

< 1 Schrank

< 1 Bett

< 1 Kinderbett (ist Privateigentum!) *Blir i Brisen.*

< 1 Lehnstuhl

< 1 Stuhl

< 1 Tisch

< 1 Nachttisch

Rørvik
LOFTVERNEBEGIMENTET
Genar

Wagner
Wagner

Wagner
Oberleutnant (MA)
und Kommandant

Tysk dokument datert 20/5-1946, sendt fra Marinestützpunkt Stavern til fenrik Rørvik på "Soldatenheim Stavern"

12/5

kl. 12.00:

Tyskerne har nå fått beskjed om å flytte opp i "Oberlager" (øvre leir), og den øverste porten blir nå åpnet. All tysk trafikk skal foregå her.

16/5

kl. 03.00:

De tre båtene som har ligget å lastet i Lager Brisen avgikk til Kristiansand med 51 tyskere, samt all slags utstyr.

Lager Brisen består nå av:

Marinestützpunkt Stavern - Samleleir Brisen til sammen, 35 menn og 5 kvinner.

22/5

kl. 22.00:

En tysker forsøkte å rømme ut av leiren ved port 2. Vakten anropte holdt, men tyskeren løp da inn i leiren igjen og forsvant.

24/5

kl. 15.10:

En tilhenger med larveføtter for bil, typisk militæreffekt, står på kaien i Larvik.

Kan den hentes ?

kl. 11.00:

8 sivile badegjester fra stranden er innenfor leirområdet.

20/6

kl. 10.08:

Tysk båt "Elisabeth" kommer fredag 21/6. Skal ligge for å avvente på tyskere til Tyskland. Bare personlige effekter kan tas med.

22/6

kl. 18.25:

"Elisabeth" avgått til Tyskland, vaktene ved båten inndratt.

Dermed reiste de siste tyske soldatene, og et historisk kapittel i verftets historie fikk sitt punktum.

Det sto å lese i Larvik Morgenavis 1. desember 1947

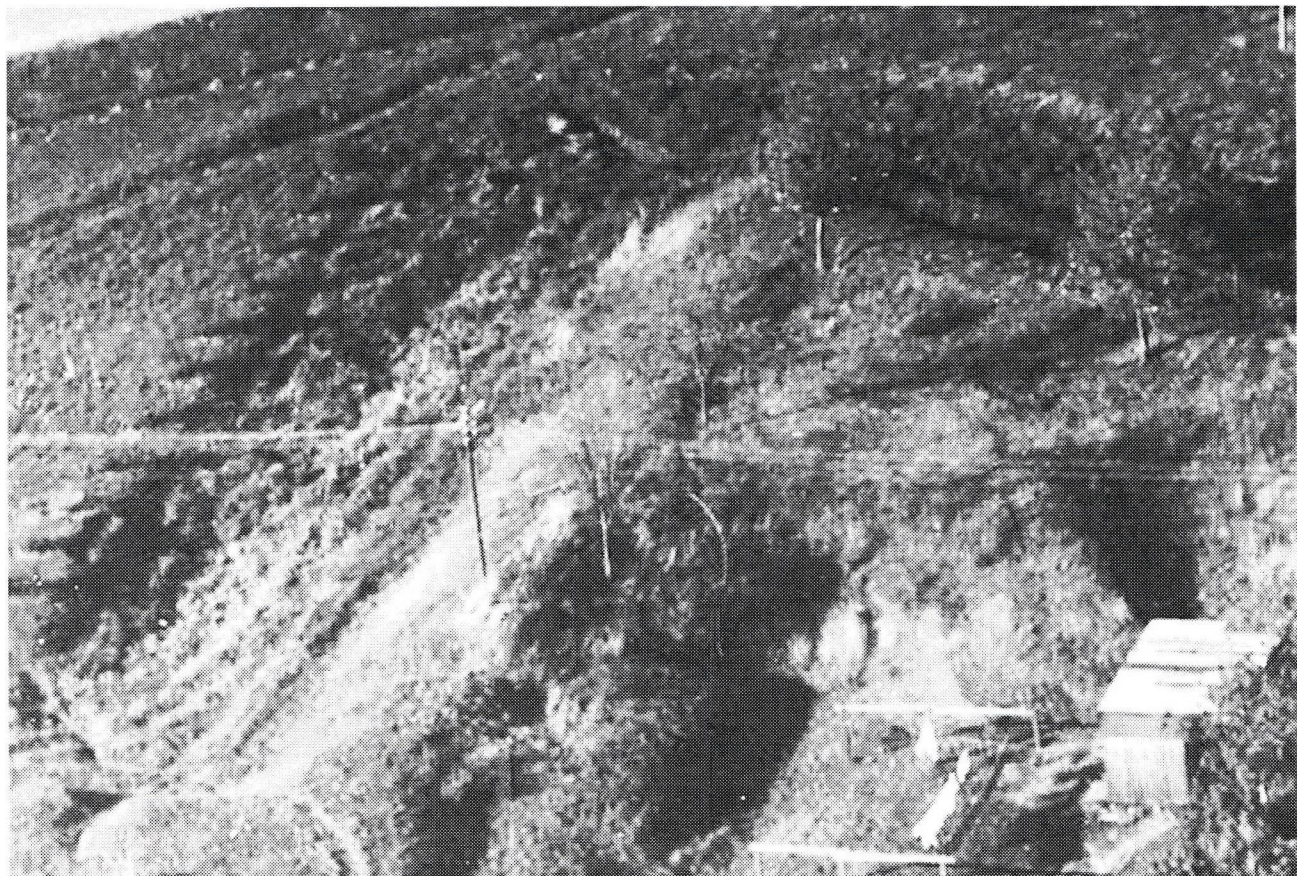
Arbeidet med å rense voldgravene i Stavern.

Bulldoseren kjørte seg fast i mudderet. Arbeidet må utstå til sommeren.

I Stavern foregår det mangt et interessant arbeide for tiden. Særlig i forbindelse med de militære etablissementer. Ved stavernsdagen kom det som kjent inn midler til i alle fall en foreløpig utbedring av kommandantgården og arbeidet ble satt i gang i høst. Imidlertid er det små utsikter til at det skal bli ferdig i vinter. Og så var det den tidligere omtalte utgravning av de gamle voldgravene. Tyskerne trodde det skulle være vann i dem og besørget også med tysk grundighet vann ledet inn i dem. Men disse voldgraver har egentlig ikke vært beregnet på vann, så da okkupasjonen var endt, måtte man se å lede tyskervannet ut igjen. Imidlertid er gravene svært forfalne og sammen sunkne, men ved velvillig

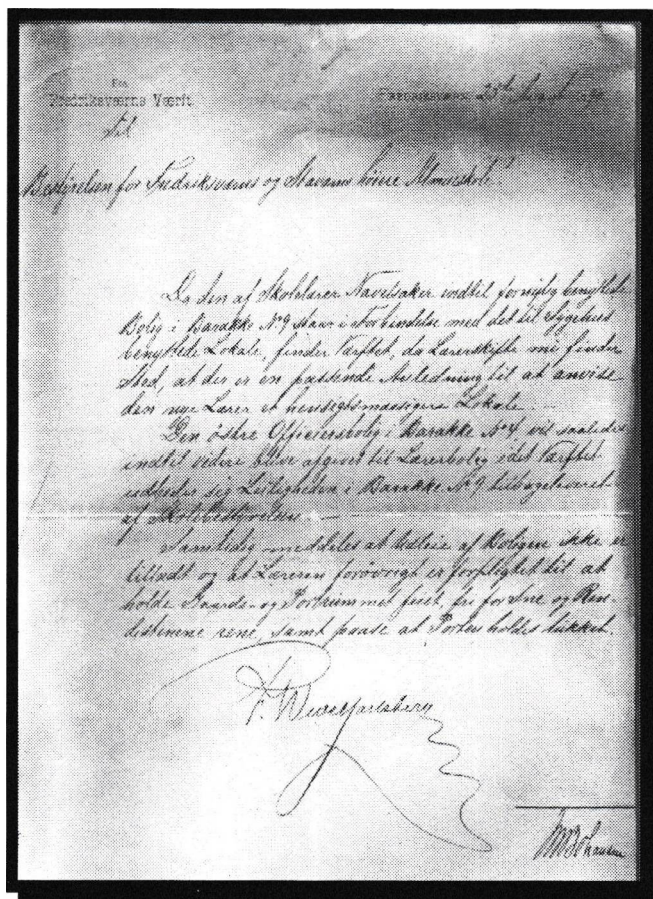
imøtekommenhet fra godseier Treschow fikk man låne et par bulldosere som skulle gjøre vei i vellinga. Men det viste seg dessverre at vellinga var for seig. På grunn av vannet som hadde vært der, hadde det dannet seg et tykt mudderlag i gravene, og bulldoserne fikk nok å gjøre da de skulle til å rense opp. Den ene rente seg sluttelig fast, så den andre måtte sette kreftene til for å trekke den opp på fast grunn igjen. Senere prøvde man å få mudderet sopt vekk ved å lage en slags skovl som ble trukket gjennom gravene, men den viste seg lite hensiktsmessig.

n ar r g opp.
Bare vent til sommeren.

Dette bildet fra våren 1946 viser litt av de skader som området mellom Baneveien og Vinkelbrakka var blitt påført av vann, bulldosere og tyskere. Foto: Sørli's fotosamling.

Et gammelt brev blir oversatt.

Fredriksværn 25 de August 1890

Fra Fredriksværn Værft

Til Bestyrelsen for Fredriksværns og Staværns høiere Almunskole!

Da den af skolelærer Navelsaker imdtil fornylig benyttede bolig i Brakke N. 9 naar i forbindelse med det til sygehus benyttede lokale, finder Værftet, da lærerskifte nu finder sted, at der er en passende anledning til at anvise den nye lærer et hensigtsmæssigere lokale....

Den østre Officersbolig i Brakke N. 4 vil saaledes indtil videre blive afgivet til lærerbolig idet Værftet udbeder sig leiligheden i Brakke N. 9 tilbageleveret af Skolebestyrelsen. –

Samtidig meddeles at udleie af boligen ikke er tilladt og at læreren forøvrigt er forpligtet til at holde gaards og portrummet feiet, fri for stene og rendestenene rene, samt paase at porten holdes lukket.

F. Wedel Jarlsberg

Det sto å lese i: Oslo Illustrerte nr. 21 20. mai 1933

I 1930-årenes ukeblader ble ofte Stavern og Fredriksvern Verft omtalt - som oftest i positive vendinger av journalister og skribenter som hadde vært på stedet. Men det forekom også artikler som bar preg av at vedkommende skribent aldri hadde vært der, og hadde tydeligvis kravlet seg fast til opplysninger fra leksikon og andre mer tvilende kilder. Denne «godbiten» her er vel et eksempel på hvordan en sigarett-røkende journalist inne i tigerstaden (Oslo) kastet seg over ordren fra redaktøren: - *kan ikke du lage noen linjer på Stavern ?*

Litt om Stavern nu foran sesongen.

Stavern er kanskje den mest idylliske pletten i hele Vestfold. Den ligger like syd for Larvik på vestsiden av fjorden og er intet mindre enn et paradys for feriefolk som holder av frisk luft, sol og sjø.

Stavern har aldri vært by, ladested, tollsted eller hatt begunstigelser i noen retning.

Allikevel har stedet ikke vært noen betydningsløs flekk på Norgeskartet. Alt i slutten av det 17. århundre blev myndighetene opmerksom på denne lille, gode havneplassen som lå så bekvemt til, og det blev opprettet forsvarsverker der.

Det finnes visstnok ruiner av de eldste befestninger der ennu, så Stavern har da noe å vise frem også.

Efter det betydningsfulle 1814 blev Stavern plutselig voldsomt forfremmet i gradene. Her blev hovedstasjonen for den norske marine. Stedet fikk da stor betydning og vokste hurtig - således var der i 1845 hele 2214 innbyggere. I denne tiden er det Stavern står på toppen. Alt som het postgang mellem Norge og Danmark måtte passere denne lille flekken som ikke var by engang.

Var det rart at de store byer måtte gremme seg.

I Stavern var også sætet for Sjøkrigsskolen og mange andre herligheter. Men efter hvert som utviklingen gikk fremover blev stedet for lite og for trangt til å huse all den slags.

Litt efter litt blev det ribbet for stasen.

Marinen og verftet blev flyttet til Horten, og senere gikk Sjøkrigsskolen samme veien.

Posten til Danmark hadde det da vært slutt med i mange år alt. Nå er det bare noen gamle festninger igjen, og de har ingen betydning - i hvert fall som forsvarsverker. Kadettene har fått noen kjekke brakker der ute som de bruker når de ligger i leir om sommeren - det er det hele. Efter dette skulde man fristes til å tro at Stavern ikke har noen betydning lenger i det hele tatt.

Slik bør man ikke si, i hvert fall ikke så Herman Wildenvey hører det. For han er fastboende der ute og elsker stedet over alt på jorden. Og ser man rent nøkternt på tingen så må man jo komme til det resultat at Stavern aldri har hatt så stor betydning som nettopp nu. Før huset stedet en institusjon hvis opgave det jo rent ut sagt er å ta livet av folk. Nu ser Staverns innbyggere det som viktigste opgave å ta vare på sine byfolks helse.

Uten på noen måte å være antimilitarist må man ha lov til å betegne dette som et fremskritt.

For øvrig kan man vel ikke si om Stavern som det stod om Sveits i en gammel folkeskolegeografi: - folk lever av turister. Det står tvert i mot sort på hvitt i leksikonet at Staverns viktigste næringsvei er skibsfart og fiske. Og da må man jo tro det.

Nu er det snart sesong igjen for Stavern, og mange av de faste gjester har alt vært der ute en tur for å finne seg et sted at bo.

Forhåpentlig setter det inn med varme, og da vil menneskene i Stavern ha sitt lille paradys her på jorden, et paradys med sommersonne og sjø.

Slik kunne det ha foregått - den gang

En festaften i Kommandantboligen

Av Jan-Egil Fjeld

Det knirket tørrkaldt i snøen utenfor Kommandantboligen etter hvert som ekvipasje etter ekvipasje svingte opp foran inngangen, som var muntert opplyst med blafrende fakler. Kommandørkaptein Zimmer, som hadde innehatt kommandoen over verftet i tre år, hadde invitert til julefest, og flere av egnens notabiliteter innfant seg med spent forventning, til tross for at en isnende nordenvind gjorde de dryge turene fra storgodsene på Manvik og Brunlaug særdeles utrivelige. Ja, endog fra Laurvig hadde høytstående gjester tilsagt sitt nærvær, for kommandanten hadde gode kontakter i både inn- og utland, og denne

aftenen kunne man nok trygt forvente interessante overraskelser, så vel som et utmerket taffel. Over den velbeskyttede havnen hvelvet det seg en sort og stjerneskimrende himmel.

Ute på reden lå et par frakteskuter til ankers, to brigger og en jakt, og mastene på et par orlogsskip i opplag kunne også skimtes gjennom kveldsmørket. Dog lå flere galeier nesten ferdig utrustet i sine skur, men for øvrig gjorde den vesle havnen et særdeles fredelig inntrykk denne desemberkvelden.

Inne i den varmt opplyste stuen gikk passieren muntert og livlig. Herrenes gullgalonerte uniformer glitret om kapp med de stivpyntede damers juvelbesatte armer. Kommandørkaptein Zimmer, som gikk i sitt femtiende år nå, sto stram i sin flotte uniform og hilste vennlig på gjestene ettersom de fikk av seg ytterøyet. Ved hans side sto den unge Friderich, en kjekk attenåring som høstet beundrende blikk fra de unge damer som også var invitert, sammen med sine respektive opphav.

Snart var selskapet benket rundt et bugnende taffel, kommandanten slo på sitt glass og reiste seg. - Ærede gjester, begynte han. - Det er meg en utsøkt fornøyelse å kunne ønske dere alle velkommen til en forhåpentlig hyggelig aften. Et begivenhetsrikt år ligger bak oss, vi er inne i urolige tider, så det ser ut til at verftet vårt får nok å bestille også i fremtiden. Hva den vil bringe, er det naturligvis ingen gitt å si med sikkerhet, men i aften tillater vi oss å ta en pause fra alle ubehageligheter som hverdagen bringer oss, og hygge oss i godt selskap. Velkommen til bords!

Snart gikk passieren livlig rundt det veldekkede bord. Et par fruer stakk sine hoder sammen og mumlet kommentarer om de øvrige tilstedeværende, herrene kunne naturligvis ikke dy seg for å komme med politiske betraktninger, og hemmelige øyekast ble utvekslet mellom blussende ungpiker og de stramme, unge offiserene. Lille frøken Eberhardt hadde åpenbart et godt øye til unge Zimmer, hun

hadde nok sett ham på gaten i Stavern tidligere, og de var jo nesten jevnaldrende også.

- Nei, vel er det sjokkerende med kongemord, brummet den grånende artilleriløytnant Larsen, - men for oss her i Norge er det godt å bli kvitt ham! Riktignok ble det ikke noe av planene hans om å innta landet vårt, men disse svenskekongene kan man aldri være trygg for! - Vel, om det blir noe bedre nå, er da også høyst usikkert, innskjønt en annen, - kronprinsen er jo bare guttungen ennå, men

- Jeg trodde enkegrevinnen skulle være til stede? hvisket Anne Eberhardt til sin bordkavaler, en lett gråmemde major. - Ja, hun hadde tilsagt sitt nærvær, svarte majoren, - men meldte avbud i siste liten og reiste til Danmark i stedet. Fru Eberhardt nikkete. Hun var selv enke, men med sine bare 37 år fremdeles meget tiltrekkende.

- Det sies at det ikke står så bra til med grevskapet? fortsatte hun med dempet røst.

- Nei, denne Ahlefeldt'en er visst en temmelig ødsel type, mumlet majoren, men han spiddet et stykke stek på gaffelen. - Skulle ikke forbause meg om hele grevskapet går konkurs en vakker dag! - Går det virkelig an! gispet fruene og dultet i siden på sin syttenårige datter, som stadig kastet beundrende øyekast på den unge kadetten.

Johannes Zimmer - Verfts-sjef 1787- 88 og 1789-1801

Da taffelet nærmet seg sin avslutning, og dessertene var satt fram, grep kommandanten atter ordet. - Vi er så heldige i aften, forkynte han med et godmodig smil, - at vi har et par meget beleste og bereiste herrer blant oss. Som jeg sa til å begynne med, har vi et begivenhetsrikt år bak oss, men det århundret som nå nærmer seg slutten, har jo også vært særdeles innholdsrikt
- på både godt og ondt. Det kan herr Bugge fortelle meget om.

Kommandanten satte seg, og en mann på rundt de førti sto opp. Han var i sivil og tilhørte en av Laurvigs veletablerte familier. Med et vennlig mil så han utover forsmalingen og blunket diskret til enkefru Eberhardt, som rødmet en smule.

- I en del år nå, begynte han,
- har det falt i min lodd å reise rundt i verden i forretninger. Og, som kommandanten nettopp sa, - vi lever i utrolig interessante, spennende og begivenhetsrike tider.

Som dere naturligvis kjenner til, ble svenskekongen myrdet tidligere i år, og selv om han kunne være en plagsom mann for vårt land mens han levde, så behøver vi vel ikke bære nag lenger nå, som han er død.

For - kulturinteressert var han jo - blant annet var han mesén for en viss fordrucken trubadur ved navn Bellmann. Understøttet ham med både penger og privilegier, sies det, fortsatte han, og - her grep han bak stolen sin og kom fram med en vakkert dekorert lutt,

- derved har han sannelig også oppnådd å bli udødeliggjort gjennom en hylningssang. Han bøyde seg over instrumentet og stemte i med en vakker tenor:

**Gustafs skål! Den bäste Kung,
som Norden äger:
Han ej tål, At vigtskåln ojämmt väger.
God och glad, Han Ilskans röst föraktar
Samt afvaktar Och betraktar
Dårskap i sin grad.**

**Sådan Kung Är värd att
styra Sveriges öden:
Rask och ung, Ej rådlös uti nöden.
Wasa Ätt Har aldrig lärt att svika,
Aldrig tvika, Men at fika
Till at göra rätt.**

Sangen utløste både applaus og hån latter. Applaus for Bugges sanglige prestasjon, og hån latter for den blinde beundring som dikteren så tydelig hadde lagt inn i teksten. "Wasa ætt har aldri lært å svike!" brølte den grånende major. - Som om de forbannede svenskekongene noensinne har gjort annet!
- Mine herrer, mine herrer! formante en lattermild fru Klingenberg, - la nå ikke en diskusjon om politikk få ødelegge en ellers hyggelig aften!

Foto: Lars Stenman/Laila Duran

- Bellmann har da skrevet meget som er vakkert også, kom det fra en av de yngre damene. - Kan De ikke synge "Fjäriln vingad syns på Haga" herr Bugge, er De snill?
- Skal vi nå sitte her og høre på svenskeviser? brummet majoren.
- Og attpå til ENDA en som lovpriser denne gale Gustav!

- Nå, så også De kjenner altså teksten til denne forhatte svenskevisen? lo enkefru Eberhardt, som satt der så fager i vinrød selskapskjole, og dasket majoren ertende på ermet med viften. Dessuten, tilføyde en rødmusset, godmodig utseende eldre herre. - minnes I vel Johan Herman Wessels ord fra noen år tilbake:

*"Hædre alle Nationer
Hæde feil, men ei Personer
er vort Selskabs Lov og Lyst.*

- Ja, og dermed er vi jo over i vårt kjære tvillingrike, smilte Bugge, som fremdeles sto oppreist ved bordets midte, - og det som herr Hesselberg her siterer, refererer seg til Det norske Selskab, som er en munter herreklubb i København, muligen ikke FULLT så drikkfeldig som Bellmanns kumpaner i Stockholm, men i hvert fall med det uttrykte hovedmål: "... ved bekjente venners hjelp forjage den fortredeelige kjedsomhet".

Sitatet utløste lett humring rundt bordet. - Var Holberg medlem av dette Selskabet? spurte en av de unge damene. - Nei, svarte Bugge, - Det norske Selskab ble ikke stiftet før tyve år etter hans død, og nå er det blitt et samlingspunkt for norskættede diktere og deres venner. Medlemmene setter for øvrig stor pris på fransk kultur og litteratur. Ikke så underlig egentlig, for det er jo ikke mer enn fjorten år siden at begge de ruvende skikkelsene, Voltaire og Rousseau, gikk bort. Det ble nikkert gjenkjennende rundt bordet.

- Didérot er også borte, hørtes en stemme ved nederste bordende. - Ja, nikkert Bugge bekræftende. - likeså d'Alembert, men Beaumarchais og Saint-Pierre er da blant oss fremdeles. - Og André Chenier, kom det blygt fra unge frøken Løvenskjold.

- Hun er visst en niese av jernverkseieren, hvisket Anne Eberhardt til sin bordkavalier.

- André Chenier? undret Bugge. - Ham er jeg dessverre ikke så fortrolig med.

- Ah, han skriver så vakre dikt, fortalte den unge frøken, litt modigere nå som hun kunne bidra med noe de beleste og bereiste herrer var ukjent med.

- Han har for eksempel skrevet dette til en pike han åpenbart har vært betatt av.

Hun reiste seg, litt nølende, så resiterte hun, på et forbløffende mykt fransk:

*Fanny, l'heureux mortel qui près de toi respire
Sait, à te voir parler et rougir et sourire,
De quels hôtes divins le ciel est habité.
La grâce, la candeur, la naïve innocence
Ont, depuis ton enfance,
De tout ce qui peut plaire enrichi ta beauté*

*Sur tes traits, où ton âme imprime sa noblesse,
Elles ont su mêler aux roses de jeunesse
Ces roses de pudeur, charmes plus séduisants,
Et remplir tes regards, tes lèvres, ton langage,
De ce miel dont le sage
Cherche lui-même en vain à défendre ses sens*

- Det er tre vers til, fortalte hun rødmende, - men dem husker jeg dessverre ikke nå ikke helt. Jeg - jeg er ikke vant til å opptre ---- Varm applaus hilste den blussende unge damen, som tydelig stolt satte seg igjen.

- Meget vakkert, frøken Løvenskjold! roste Bugge henne. De har åpenbart oppholdt Dem en tid i Frankrike? Den unge damen nikkert.

- Formodentlig, fortsatte han,

- Er ikke denne dikteren særlig gammel, ettersom jeg ikke har hørt om ham?

- Nei, svarte frøkenen, - bare omtrent 28 år, tror jeg.

- Da er han noen få år eldre, den neste jeg hadde tenkt å nevne, fortsatte Bugge. Jeg har nemlig nylig vært i Skottland, og der hersker stor begeistring for enn viss Robert Burns, som åpenbart har slått an de helt riktige strenger for å vekke sine landsmenns entusiasme. Han må sies å være en jordnær dikter, av fattig bondeslekt, men skottene har trykket ham til sitt bryst, til tross for - eller kanskje på grunn av? - sine mange kvinnehistorier og sin sans for glassets gleder.

- Jeg kjenner faktisk til Burns også, innskjøt frk. Løvenskjold og reiste seg påny. Hun hadde inntatt et par glass, hun også, og var blitt synbart modigere.
- Dette her har han skrevet:

*O, my love is like a red, red rose
That's newly sprung in June
O, my love's like the melody
That's sweetly played in tune*

*As fair art thou, my bonnie lass
So deep in love am I
And I will love thee still, my Dear
Till all the seas gang dry*

- De er visst den rene ekspert på poesi. De, frk. Løvenskjold! utbrøt unge herr Falchenberg da applausen hadde lagt seg. Han satt på skrå over bordet for henne, og nå smilte de to unge til hverandre. - Særlig kjærlighetsdikt, later det til, bemerket Bugge, til almen latter, og den unge damen rødmet enda dypere.

De yndige små piger opptok nok de mektige herrer en sen julekveld i kommandantgården i Fredriksværn. Foto: Lars Stenman/Laila Duran

- Vel, fortsatte Bugge, - nå kunne vi ha fortsatt med litteratur hele aftenen, om så skulle være, - men det er noen her som har forberedt en liten musikalsk soiré - med musikk fra vårt eget århundre. Og, fortsatte han, - her er det i sannhet rike kilder å øse av. Men dette kan Bøckmann og Kelck mer om enn jeg.

Han satte seg, og to andre herrer reiste seg. Den ene gikk bort og satte seg ved klaveret, mens den andre pakket ut en fiolin. Fiolinisten, herr Bøckmann, var den som førte ordet.

- Vi har også vært mye ute og reist i de senere år, fortalte han, - og da særlig i Italia og Østerrike. I det italienske område finner vi naturligvis en flerhet av store komponister, som tør være velkjente for den ærede tilstedeværende forsamling, slike som Vivaldi, Albinoni og Scarlatti fra tidlig i dette århundre, for ikke å snakke om Gabrielie-ene fra tidligere tider, Corelli, Palestrina, Frescobaldi og hva de nå heter alle sammen.

Men bevares, det finnes mange nålevende også, Cimarosa, for eksempel, og Cherubini, for å nevne noen, men vi har plukket fram et lite morsomt stykke av Luigi Boccherini, som selv er fiolinist, og blant annet har skrevet denne strykekvintetten.

Mens han snakket, hadde tre andre musikere funnet fram instrumentene sine, og etter å ha stemt disse til alles tilfredshet, ble rommet fylt av liflig italiensk kammermusikk.

Da stykket var slutt, og applausen døde hen, fortsatte Bøckmann:

- Vi kunne naturligvis ha fortsatt hele aftenen, ja, fylt flere aftener med den deiligste italienske kammermusikk, men det får bli med denne lille smakebiten, for i nabolandet Østerrike finnes det også et rikt musikkliv for tiden. Joseph Haydn kjenner vel de fleste til? flere nikkende hoder sås rundt bordet, - og den unge Mozart, det evige vidunderbarn, ser ut til å overstråle dem alle. Dessuten har en ung tysker ved navn Beethoven gjort seg bemerket alt i flere år nå. Kan ikke du gi til beste en av hans sonater, Kelck?

Hans kollega på klaverkrakken nikkete, la fingrene til rette på klaviaturet og begynte.

Tilhørerne lyttet åndeløst til den dype inderlighet som lå i både komposisjonen og fremførelsen. Applausen var også denne gang varm og begeistret.

- En liten godbit har vi gjemt til slutt, fortsatte Bøckmann smilende. - For en tid tilbake kom det oss nemlig for øre at lille frk. Eberhardt besitter en aldeles nydelig sopran.

Vi har derfor, med nettopp den herværende begivenhet for øye, fått overtalt henne til å innøve et par sanger av nettopp Wolfgang Amadeus Mozart, som vi nevnte for litt siden. Den syttenårige Inger Marie reiste seg blussende fra sin plass ved siden av moren og sluttet seg til gruppen av musikere. De hilste henne med oppmuntrende nikk og smil. Hun tok mot til seg, og løftet blikket mot den feststemte forsamlingen. - Jeg vil gjerne få syngre en arie fra Mozarts opera "Figaros bryllup" erklærte hun med dempet røst. Men etter at musikerne hadde gitt sin introduksjon, fylte den unge, klare stemmen hele rommet:

*Voi che sapete
che cosa è amor
donne vedete
s'io l'ho nel cor*

Forsamlingens begeistring ville ingen ende ta, og den unge piken rødmet og neide og visste nesten ikke hvor hun skulle gjøre av seg. Til slutt hevet Bøckmann armen og manet til stillhet. - Ja, det visste dere tydeligvis ikke, det, smilte han, - at dere har en slik sangfugl blant dere. Men vi har mer Mozart på programmet, fortsatte han, - og her må vi nok en gang trekke veksler på herr Bugges ekspertise. Som dere jo vet, har han mange strenger på sin lyre!

Igien reiste Bugge seg, og denne gangen sluttet også han seg til gruppen av musikere.

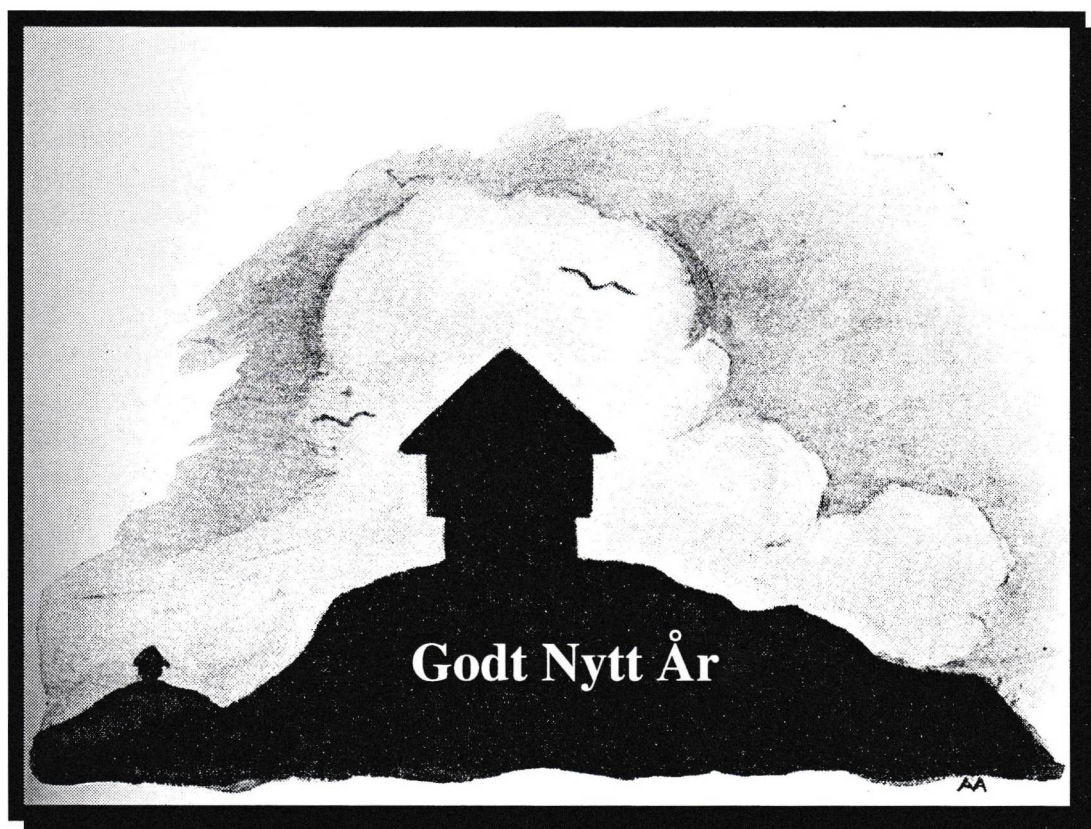
Han la armen om skuldrene til unge Inger Marie.

- Mozart har, som dere kanskje vet, også skrevet en opera om den lede forførereren Don Giovanni, betrodde han forsamlingen.

- Og nå skal da jeg prøve å bekle den rollen og gjennom den følgende duett, forsøke å lokke denne unge uskyldighet med meg til mitt slott. Vi får se om det lykkes, avsluttet han smilende. Derpå senket han et - forsøksvis - forførende blick i Inger Maries øyne - til humrende munterhet fra forsamlingen, og musikken spilte opp:

*La ci darem la mano
la mi dirai di si!
Vedi, non e lontano
Partiam, ben mio, da qui!*

Også dette nummeret høstet stor jubel, og etter hvert som aftenen skred hen, måtte både musikerne, sangerne og den tidligere så blyge frk Løvenskjold gi sine ferdigheter til beste til langt inn i de små timer. Og kuskene, som hadde trent seg sammen i den varme vaktstuen, fikk vente både vel og lenge før herskapene fant det for godt å bryte opp.

“BANKEN” i Stavern fra 1841

Vår bank har betjent lokalmarkedet i Stavern med banktjenester helt siden 1841. Mangt og mye har skjedd siden den tid, men "banken" i Stavern er fortsatt i god drift og betjener også i dag både privatpersoner og bedrifter med et variert og komplett tilbud av finansielle tjenester. Tidene forandres, folks behov og ønsker endres, noe vi i SpareBank 1 Vestfold har tatt konsekvensen av.

Engasjert i lokalsamfunnet

Honnørordet "Lokalbanken" betyr noe for oss i Stavern. Vi har engasjert oss i et stort antall arrangementer både av kulturell og idrettslig art. En aktiv medspiller i "Glade dager", sponsor for musikk-korps og idretts-foreninger, samt bidragsyter til en rekke andre tiltak i lokalsamfunnet Stavern. Vi håper at du setter pris på dette og også for fremtiden vil gjøre dine bankforretninger hos oss.

Velkommen som kunde i “BANKEN” i Stavern!

Sidsel E. Andersen

Turid Selvig

Rønnaug Engesveen

Hanne Sandene

Alt på ett sted

SpareBank 1 Vestfold

Tlf. 33 48 35 00 www.vestfoldsparebank.no